

424

MÁSODIK
ÉVFOLYAM
EZERKILENC SZÁZKILENCVEN,
FEBRUÁR HUSZONHETEDIKE
ÁRA: TIZENÖT FORINT HÚSZ FILLÉR

9.

AZ ELÉGEDETLENEK LAPJA

Nehéz napja volt?

**Üzzön
ördögöt!**
16. oldal

PÁRTPECSÉTES KANDÜH
3. oldal

Nudi-buli
16. oldal

**Narkóosztók
a sulik előtt**
10. oldal

**NAGYBIRTOK AZ
ERKÉLYEN**

12. oldal

**AZ ISKOLA
TÉNYLEG HÜLYÍT**
6. oldal

Indul a partnerközvetítő szolgáltatásunk 12. oldal

Nem fordulhat rosszra

OPTIMISTA GONDOLATOK EGY PESSZIMISTA ORSZÁGBAN

Dr. Kopátsy Sándor (68 éves) a Pénzügykutató Rt. egyik alapítója, a Minisztertanács Tanácsadó Testületének tagja. Számos könyv, egyetemi jegyzet, publikáció szerzője.

Agya nem a napi politikai hangulat srófia szerint járt. Ma sem. Tíz-húsz évvel ezelőtt írt, akkor eretnokségük miatt kiadhatatlan dolgozatait ma örömmel közlik a különböző lapok. Védjegyük a tényekhez fűződő alázatos viszony.

— *Magyarország társadalma és gazdaság átalakulóban van. A politikai élet csupa zűrzavar, a gazdasági kilátások a hétköznapi ember számára meglehetősen rosszak. A hangulat pesszimista. Ha hiszünk a nyugati tapasztalatoknak, hogy az infláció elleni küzdelem és a vállalatok nagy részének magántulajdonba adása a munkanélküliség nagy emelkedésével jár, akkor úgy gondolom, a frissen végző fiatalok vannak a legnagyobb veszélyben.*

— A modern világban különösen számít az, hogy hol és mikor születik az ember. Én szerencsés voltam, mert megélhettem az 1945-ös földreformot. Akkor az ország lakosságának nagyobbik fele boldog volt, mert ez a politikai változás – ezer év után – a legtöbb embernek végre adott valamit. Ez az öröm vagy másfél évig tartott, aztán vége lett a szép jövőbe vetett bizalomnak. A második nagy élmény, amit érdemes volt megélni, 1956, ami azt hiszem, a legszebb, legromantikusabb pillanata volt a magyar történelemnek, de alig néhány napig tartott. A harmadik nagy időszak most már egy párt éve tart, és azért vonul be, nemcsak a magyar-, hanem a világtörténelembe is, mert a közép-kelet-európai társadalmakat ilyen rövid idő alatt, soha nem forgatta meg még semmi. Rettenetesen izgalmas ez, és én azt hiszem, nagyon jó — különösen, ha fiatal az ember — egy olyan társadalomban élni, amelyben minden változik. Mint ahogy nagyon szomorú az élet egy olyan társadalomban, mint gránitszikla, márpedig a sztálinista évtizedek Magyarországa olyan volt. A közép-kelet-európai társadalmak mindeddig azért nem voltak fejlődőképesek, mert a szűk értelmiségi réteg vagy közigazgatási vagy katonai pályára ment, vagy tollal, vagy fegyverrel rontotta a társadalmi miliót: bürokrata volt, vagy pénzüszítő katona. Egy merev hierarchiában, mint amilyen a hadsereg, a bürokrácia, vagy a központi irányítás alatt álló vállalat, — a fiataloknak egy évtizedig is kell várniuk, mire megmutathatják, hogy mit tudnak. Addigra annyira elfásulnak, hogy nem tudnak élni a lehetőséggel. Ma az értelmiség számára megnyílnak a szabad pályák. A közigazdász lehet adótanácsadó (az USA-ban több van belőlük, mint farmer), mérlegszakértő, kisvállalkozásszervező. De maga gazdája lehet a mérnök is, ha kisvállalatot alapít, vagy középállalatnál helyezkedik el. Az orvosok magánrendelőket, klinikákat, az ügyvédek saját irodákat nyithatnak. Nem lesznek rosszabb helyzetben a jó szakmunkások sem, mert a kisvállalatok konjunktúrája az ő felemelkedésüket is biztosítani fogja. Azok fognak közülük a legjobban boldogulni, akik a fizikai munka mellett tulajdonosok és vállalkozók is lesznek egyszemélyben. A szocializmus abba ment tönkre ugyanis, hogy a fizikai munkát olyanok ellenőrizték, irányították, olyan parancsoltak, akik a munkát maguk nem tudták volna elvégezni.

— *És a mezőgazdaság?*

— Akiknek jó érzéke van például a földműveléshez, az többet kereshet, mint akár-hány diplomás.

— *A sok panasz ellenére is?*

— Magyarországon egyetlen helység van, ahol nagyobb az autósűrűség (a száz lakosra jutó gépkocsik száma), mint Ausztriában: Puztaszer. Homokos tanya-világ, ahol nem kollektivizáltak Rákosiék, mert azt mondták, ilyen rossz földekbe nem szabad eltemetni a szocializmust. Kiskörösön, ahol hasonló okokból szintén nem kollektivizáltak, háromszor akkora az autósűrűség, mint a sokkal jobb talajú Mezőhegyesen. Ahol a parasztagazda a maga ura maradhatott, megtalálta a számítását. Az elmúlt tíz évre az a jellemző, hogy az országnak a vállalkozni, kezdeményezni tudó fele meggazdagodott, a másik fele pedig elnyomorodott. És most a gazdagodó réteg

szegényeknek is. A társadalom, amit eddig szocialistának hívtak, azt mondta: „Vágjuk el a gazdagodási lehetőségeket, osszunk el mindent egyenlően!”, és eljuttott oda, hogy mindenki egyenlően szegény lett. De Svédországban jobb egy szegénynek, mint egy középosztálybelinek a Szovjetunióban! Az élettapasztalatom azt bizonyítja egyébként, hogy a legjobban azok boldogulnak, akiknek már gyermekkorukban meg kell tanulniuk a pénzzel bánni.

— *És mi lesz a nyugdíjasokkal?*

— A nyugdíjasok, ha hátrányos helyzetben vannak, az botrány. A helyzetüket rendezni mindennél fontosabb dolog. De azért ez ügyben is érdemes körülnézni:

zúgolódik (a kiskörösiek tüntettek először), hogy nagy az adó. De ha kiderülne, hogy az átlagos maszek a tényleges jövedelme hány százalékát vallja be ma Magyarországon, akkor az is kiderülne, hogy kisebb az adó, mint Nyugaton, mert ott nem lehet ilyen mértékű adót csalni. Mindenkit óvok attól, hogy társadalmi ítéletet alkosson a közhangulat alapján, mert az sokszor ellentétes a tényekkel.

— *Mit tud ajánlani azoknak a fiataloknak, akik zilált családi körülmények között nőnek föl, semmihez sem értenek igazán jól és 16-18-20 évesen kéne egyedül boldogulniuk, esetleg eltartani egy túl korán kötött házasság nyomán létrejött családot?*

— Nehéz erre a kérdésre válaszolni, mert szerintem nagy hibát követnénk el, ha most, amikor ennyi feladat megoldása áll előttünk, figyelmünket a hátrányos helyzetűekre összpontosítanánk. Egy modern társadalomban akkor vannak a legkevesebben hátrányos helyzetben, ha az jól kihasználja az erőforrásait. Egy egészségesebben dolgozó országban a lakosság aktív 90 %-a mellényzebből eltartja azt a 10 %-ot, amely a leggazdagabb társadalmakban is segítségre szorul. Inkább azzal kell törődni, hogy minél jobban meggazdagodjunk, mert annál jobb a

Európában nálunk a legalacsonyabb a nyugdíjkorhatár, és itt a legmagasabb a nyugdíjas induló jövedelme, mert az emberek munkaképesen mennek nyugdíjba. (Amikor megírtam ezt egy cikkben, Kemény István a Szabad Európa Rádióban nem akarta elhinni; idézni kezdte a számokat, és a végén azzal zárta jegyzetét, hogy igazam van.) Később kellene nyugdíjba menni, és a nyugdíjnak akkor kéne nagyok lennie, amikor már munkaképtelen az ember.

— *Logikusnak tűnnek az érvei, mégha túl optimistának is látszanak néha. Én egyre gyakrabban gondolok a romló életlehetőségekre, és a nagy kelet-európai változások kapcsán a huszas-harmincas*

Itt a harmadik aranykor!

A gazdagok tüntettek először

Puztaszeren elfeledték temetni a szocializmust

Itt kisebb az adó, mint nyugaton

Túl jó a kezdő nyugdíjasoknak

Óránként kétszázért lehet hóbörögni

Nagy hiba a hátrányos helyzetűekre figyelni

Politikai gyűlésekre a munkaképtelenek járnak

Az értelmiség tollal vagy fegyverrel rontotta a légkört

évek Németországra, ahol a hosszú feudális uralom után nagy öröm fogadta a demokráciát, míg az a nyomorból és a zűrzavarból át nem csapott a rend utáni vágyba, és aztán a fasizmusba. Nem érzi-e, hogy ez a veszély bennünket is fenyeget? Ha nem is önmagunktól, de nem kaphatunk-e lángra a keletebbre fekvő országok feszültségeitől is?

— Én nem félek tőle, ugyanis a két helyzet homlokegyenest különböző. Akkor a kapitalizmus válságban volt, 20-30 % volt a munkanélküliek aránya, és akinek nem volt munkája, éhen halt. Az akkor születő fasizmus és sztálinizmus egy csődbe jutott kapitalizmusra akart választ adni. Most egy diadalmenetet futó kapitalizmusra kell megadni a közép-kelet-európai választ, és ez nem lehet a diktatúra. A magyar nép iskolázottsága klasszissokkal jobb a huszas évek Németországaénál, megszűnt egy csomó régi társadalmi és vallási elkülönülés és merevség, ami az akkori német és a magyar társadalmat is jellemezte. Én a magyar demokrácia esélyeit nagyon biztatónak látom. Nem egy rövid ideig tartó „hurrá-demokrácia” következik. Egy ideig még zavaros lesz a helyzet, de aztán letisztul. Ma a politikai gyűlésekre szinte csak a munkaképtelenek járnak, mert aki dolgozik, az kiszámítja, hogy óránként száz-kétszáz forintja elvész, ha elmege hóbörög. Az emberek munkaidő után is dolgoznak, a hétvégéken olyanok a falvak, akár a méhkas, és ez nem a pesszimizmus jele.

Görgényi István

ÜZLETET AJÁNLUNK!

Fiatal, gyors lábú rikkancsokat keresünk, akik részt vennének a 424 terjesztésében. Száz eladott példány után akár ötszáz forintot is zsebre tehetsz! Állandó keresetlehetőség, stabil zsebpénz. Érdeklődés, jelentkezés: a 114-0840/21-76-os telefonszámon, illetve a CHARTA Kft, 1145 Budapest, Amerikal út 96. levélcímen.

CHARTA GYORSFUTÁR SZOLGÁLAT

A fenti Interjút elküldtük Ferge Zsuzsának, Kéri Lászlónak és Solt Ottillának. Arra kértük őket, hogy ha idejük engedi, fejtsék ki véleményüket az elhangzottakról a 424 számára.

Szupertitkos jegyzőkönyv

— avagy a párt írásba adta, hogy Bakoss még túl a hatvanon is acélos férfi —

1986 áprilisában a Fejlesztő Intézet főkönyvelői munkakörének betöltésére nyilvános pályázatot hirdettek. A hat pályázó közül az egyedüli belső dr. Bakoss Géza kétdiplomás közgazdász volt. Az időben éppen az Intézet terv- és üzemgazdasági főosztályát vezette, ám korábban nyolc évet dolgozott főkönyvelőként is. Innen indul a történet, amelyben a szakmai vetélkedés hamarosan nemi útra, majd pártvonalra terelődik.

A pályázat elbírálása során a vezérigazgató közli Bakossal, hogy ő a legalkalmasabb pályázó. Csupán egy hátránya van: az évben tölti be a 60. évét. De kéri, mégse menjen nyugdíjba — még éveig számítanak a munkájára — vállalja el a főkönyvelő-helyettesi állást. Bakoss fiát akkor vették fel a Műszaki Egyetemre, egészségi állapota is kifogástalan. Elfogadja, hogy kívülről hoznak fiatalabbat főkönyvelőnek és ő a helyettes lesz. Az új főkönyvelő, dr. Kecskés Jolán is közgazdasági doktor. Kinevezését 2 évre, határozott időre kapja. Ridegen fogadják a Főkönyvelőség osztályvezetői és dolgozói is. Utasításai elől ügyesen „kitérnek”. Bakoss méltatlannak tartja ezt a helyzetet. Mint leendő főkönyvelő-helyettes Kecskés mellé áll. Mint volt főkönyvelő felajánlja, hogy munkakörén túlmenően is mindennemű feladatban támogatja Kecskést. Szombatjait, vasárnapjait sem kímélve számos munkát elvégez Kecskés személyes szakmai feladatai közül is. S mi több: bevezeti őt az Intézet működésének rejtett titkaiba.

Kecskés hamar felfedezte, hogy beosztotta szakmailag felette áll. Ezt négy szemközt meg is mondta neki, hozzátéve, hogy aggódik. Ha rájönnek, hogy a beosztottja szakmailag felülmúlja őt, akkor megbízása lejártával menesztik, és Bakoss nevezik ki helyette. Bakoss próbálta megértetni vele, hogy az életkora miatt Kecskésnek nincs oka aggodalomra. De hiába. Kecskés ezt követően rászállt Bakossra. Ehhez hamarosan megnyerte az Intézet új párttitkárát, Vámos Margitot, aki a „kerület” ejtőernyőseként érkezett.

A kisebb-nagyobb akciók gyors egymásutánban követték egymást. Kecskés az újonnan felvett számviteli osztályvezetőt ültette be a főkönyvelőhelyettesi szobába. Remélve, hogy Bakoss megsértődik és magától elmegy. Mikor ez nem vált be, javasolta a vezérigazgatónak, hogy átszervezéssel Bakoss minősítsék át főosztályvezetőből osztályvezetővé. Hátha ettől mégis megsértődik. Ez sem vált be. A vezérigazgató továbbra is főkönyvelő-helyettesnek akarta kinevezni, s a pártvezetőség ezt jóvá is hagyta. Következett a szakmai lejárata kísérlete. Kecskés hibás adatokat tartalmazó készletkimutatás adott Bakossnak „elemzésre”. S utasította, hogy ne az a munkatárs végezze, akinek a munkakörébe tartozik a készletelemzés, hanem ő maga személyesen. Ez felkeltette Bakoss gyanúját, s pillanatok alatt felfedezte, hogy az adatok hibásak, tehát ebből csak hibás elemzést lehetne készíteni.

Kecskés elkezdett Bakoss feje felett átnyúlni, közvetlenül adott feladatokat Bakoss munkatársainak. Egyben utasította őket, hogy Bakoss ne tájékozassák semmiről. Ezután „elpanaszolta” a párttitkárnak, hogy Bakoss azt sem tudja, mivel foglalkoztak a beosztott munkatársai. Kérte Bakoss elbocsátását. Ugyanezzel kereste fel a vezérigazgatót is.

Majd elbocsátotta a Bakossnál dolgozó 3 nyugdíjas munkatársnőt. Ezzel is gyengíteni akarta őt. (Ahogy Bakoss távozott az osztály éléről, visszavette mindhármukat.)

A következő figura a „gazdasági bűnöző a la Fejlesztő Intézet” volt. Bakoss kollegiális barátságából fejlődés magánlevélpapírt készített három munkatársának. Amikor ezt Kecskés megtudta, a maga és fia számára is kért ilyeneket. Megkapta, megköszönte, majd bemószerolta a párttitkárnőnél Bakoss, hogy az Intézet pénzén vett papíron (leaporellón) magánlevélpapírokat készít. Bizonyítékul megmutatta a neki készített levélpapírt. Kérte, hogy távolítsák el az Intézetből Bakoss, mert pocskéolja az Intézet papírját. Ezt kérte a vezérigazgatótól is.

Kecskés — gyakorlatilag egyedül Bakoss számára — bevezette a feliratkozási rendszert. A szükséges munkamegbeszélésekre azután gyakran napokig sem ért rá. Közbeledett a főkönyvelő születésnapja. Hírét vette, hogy akár a többiek, Bakoss is készül néhány szál virággal felköszönteni. Kecskés és a párttitkárnő ezek után panasza ment a vezérigazgatóhoz, hogy Bakoss szemtelenül gúnyolódni akar

Kecskéssel. Ugyanis — mondták — egy 40 év feletti nőnek születésnapjára mondani gratulációt, arcátlanság.

A vezérigazgató 1987. április 22-én — Kecskés jelenlétében — megígérte Bakossnak, hogy kinevezi főkönyvelő-helyettesnek. Emellett persze vezetheti a Terv- és Üzemgazdasági területet is. Kecskés egész idő alatt hallgatott. Csak Bakoss távozása után tiltakozott.

Bakoss rontotta sorsát: mérleghibát fedezett fel a Kecskés által készített évközi mérlegben, amit már az adóhivatalhoz is beadott.

1987. július 1-én — a párttitkárnő jelenlétében — Kecskést felszólították, hogy közölje, mi kifogása van Bakoss ellen? Ő azt válaszolta: megakadályozta Bakoss főkönyvelő-helyettesi kinevezését, ezért az megsértődött, s ő pedig sértődött beosztottal nem akar dolgozni. Bakoss válaszában elmondta, hogy valóban rosszul esik neki, hogy Kecskés megakadályozta a kinevezését, de ezt nem tartja felmondási oknak. Megkérdezte Kecskést, hogy ezenkívül van-e egyéb kifogása ellene? A válasz: nincs.

Ezzel meg is változott a haremódor. A párttitkárnő közreműködésével jegyzőkönyv készült. E titkos jegyzőkönyv lényege az, hogy Bakoss rendszeresen meg akarta erőszakolni Kecskést, munkaidő alatt, Kecskés dolgozószobájában. Üldözte Kecskést, aki kénytelen volt „dobogó szívvel” menekülni előle a folyosókon. Bakoss a titkos jegyzőkönyvről mit sem sejtve kérte a pártvezetőségtől a „meghallgatást”.

A párttitkár nem tudott kitérni ez elől, de ismertette a vezetőség tagjaival a titkos jegyzőkönyvet. A vezetőségi ülésen Bakoss elmondta, hogy Kecskés sértődöttsége miatt felmondását kéri, de ő ezt nem tartja felmondási oknak. Végül is a pártvezetőségi ülésen sem ismertette a párttitkár Bakoss-sal a jegyzőkönyv vádjait. Az állampárt „káderhatásköre”

miatt Bakoss felmondásához a pártvezetőség testületi döntésére volt szükség. A párttitkárnő „megagitálta” a pártvezetőség tagjait, hogy aki olyan „erkölcsstelen dolgokat” művel, mint amivel Kecskés vádolja Bakoss, az nem méltó arra, hogy az Intézet vezető dolgozója legyen. A pártvezetőség 1987. július 16-i ülésén megszavazta Bakoss eltávolítását. Bakossnak csak pontosan 6 héttel később sikerült elérnie, hogy a párttitkár közölje vele a személyére vonatkozó párt-határozatot.

A felmondólevelet Bakoss meg is kapta. Egyidejűleg arra akarták rábeszélteni, hogy ne keressen már állást. Menjen inkább nyugdíjba, különben az egész kínos a cégnek. De Bakoss inkább új állást keresett. Egy másik kutató-fejlesztő-termelő vállalatnál gazdasági igazgatóhelyettesi állást nyert el nyilvános pályázaton.

Az Intézetnél Bakoss — ellentétben a szokásokkal nem búcsúztatták. Csendben tették ki a cégtől és a pártszervezetből. Múlt az idő, de Bakoss továbbra sem értette, hogy „sértődöttsége” miért volt elég az eltávolításához. Próbálkozott a kerületi, majd a budapesti pártbizottságnál. Meg is kapta a semmit sem magyarázó magyarázatokat. (Volt rá 42 éve, hogy igazán meg se lepődjön ezen.)

Végül véletlenül — hétvégi hobijának köszönhetően — egy év múlva ismerte meg a titkos jegyzőkönyv tartalmát. Azóta háromszor kérte az Intézet pártvezetőségétől politikai reabilitációját. Egyszer sem kapott választ.

Nem az Intézetbe akart visszamenni, hiszen egy jobb és képzettségének, szakmai tudásának megfelelő állása van. Nem is a pártba akart visszakerülni. Nem akar olyan párt tagja lenni, ahol mindez lehetséges volt. Bakoss azt akarta a politikai rehabilitációval elérni, hogy a pártvezetőség mondja ki: hiba volt Bakoss háta mögött, titokban jegyzőkönyvezett, koholt vádak alapján őt eltávolítani még az Intézet pártszervezetéből is, s ezt egy taggyűlésen hozza a párttagság tudomására.

Dr. Bakoss Géza kérdésére közöljük, hogy ha az eddigiekben emlegetett párt két utóda közül — mindkettőt toborzott tagokat az Intézetben — bármelyik is nem csupán a pártvagyont illetően tekinti magát utódnak, hanem a disznóságok rendbetételében is, akkor megadjuk nekik Bakoss valódi nevét és telefonszámát.

Kicsi sztori. Más lap talán hagyáná is a fenébe — gondoltam, amikor odaadtam szedni a szomszédos szöveget. — Nem elég szaftos. Nem lehet vele kormányt buktatni, döglött miniszterbe rúgni, még szex is csak érintőlegesen van benne. Száz hasonlót lehetne összeszedni. Talán ezret. Valóban, mennyit is? Vajon hányan élnek közöttünk, akik úgy érzik, hogy nemcsak Rajk, Mindszenty, Nagy Imre, hanem ők is... S, hogy nemcsak '49-ben meg '58-ban, hanem tíz, öt, meg három éve is... Vajon hányan élnek magukat áldozatnak tartva, lelkükben kisebb-nagyobb kiegyenlítő számlákkal? Az ő sorsukat nem rendezték el per-újítások és jóvátételek. (Bár tulajdonképpen szerencsések: újra sem temették őket.) Élnék. A tudattal, hogy a bukott rendszer taposta meg őket. Dr. Bakossnak meggyőződése, hogy rajta a pártállam (az állampárt) ment keresztül, hogy „szállnista koncepció per” áldozata. Pedig dr. Bakoss nem üldözte a rendszert, negyvenkét éven át volt az uralkodó párt tagja, tisztes vezető állásokat töltött be. Nem inter-nálták, nem verték le a veséjét, nem végezte elmeosztályon — túl a hatvanon is makkegészséges. S mégis: úgy érzi, kikészítették, a becsületébe gázoltak. Ki vonhatná kétségbe igazát? De, ha már ő is a rendszer áldozata, akkor ki mindenki még? Lehet, hogy a többség? Lehet, hogy néhány kivétellel mindenki?

De akkor ki üzemeltette a diktatúrát?

Kikből lettek a téglák, a pofozók, az intrikusok, az örök, a kegyvesztettek helyére mindig ugrásra készen állók? Kik voltak a haszonélvezők? Az a néhány? Vagy maguk az áldozatok — addig, ameddig? Vagy ma te, holnap én? Fontosak ezek még egyáltalán? A régi rendszer szétesett. (Szétesett?) Az emberek maradtak. S maradtak a sértett lelkek. Az el nem végzett önvizsgálatok.

MOST KÉREM, TISZTÁNLÁTÁS VAN! Mindenki tudja, hol a helye: tegnap áldozat volt, ma ezért megilleti egy kis elégtétel... Tízmillióan tesznek úgy, mintha máttól holnap lenne.

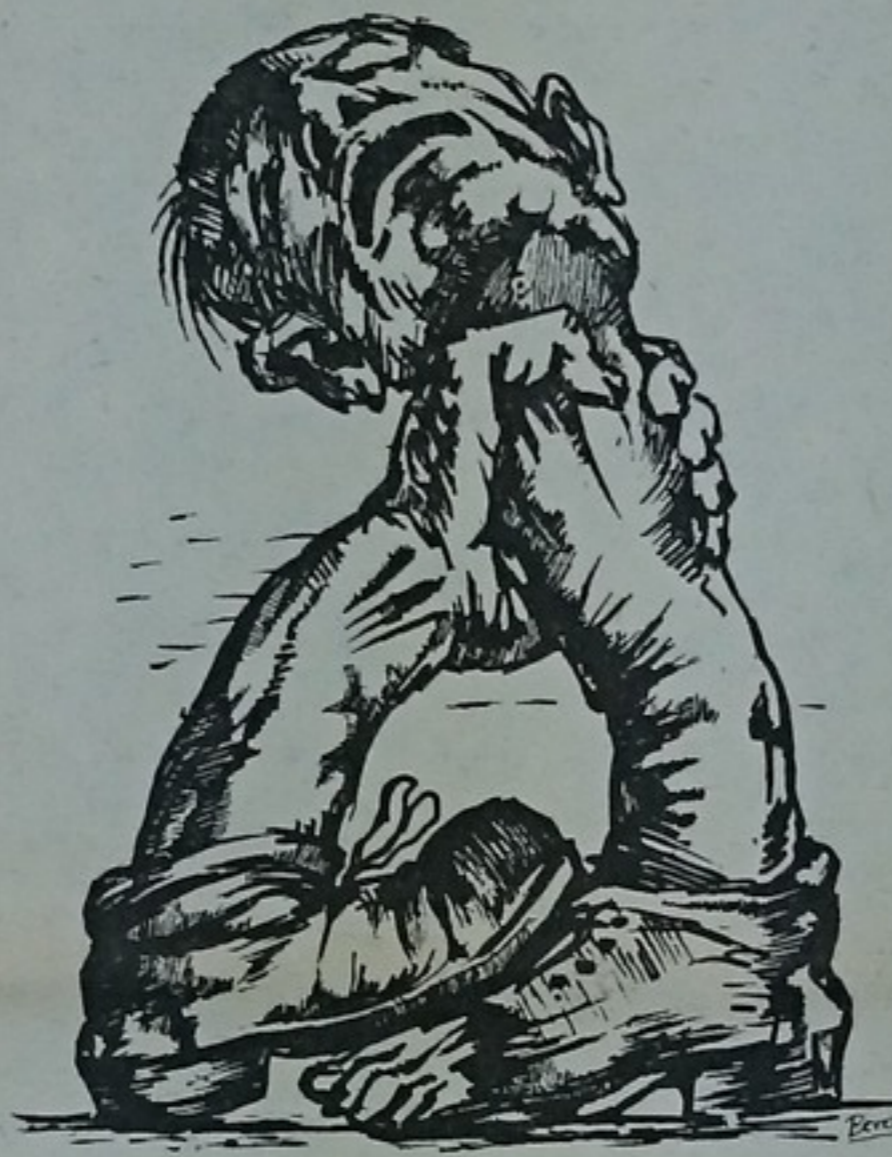
De mi változott? Eltűnt néhány tu-cat régi káder. Azok csinálták volna a diktatúrát?

Egyáltalán hol volt a diktatúra, mi-ben gyökerezett? A Fehér Házban? Az Országházban? A lelkünkben? A reflexeinkben? A kapcsolatainkban? Itt is, ott is. Mit sodort el ebből a pártállam szétesése, amittől folyan fene boldogok vagyunk? Nem a játék szűnt meg. Csak egy szabály. S holnapra — egymás kikészítéséhez — megint lesznek új szabályok, új eszközök. Aki egyszer megtanult játszani, az már könnyen alkalmazkodik bármely új szabályhoz.

Bakoss története a bukott rendszer története is. De a holnap története is. Megegy majd még vagy száz-ezerszer. Új szereplőkkel (kevesebb túlsúlyosakkal, de talán vadabbakkal), új hivatkozásokkal, új szabályokkal. De a lényeg nem sokat változik. Felrémlik egy előkép. Bő negyven éve — Bakossék akkor kezdték pályájukat — éppen bukkott egy másik rendszer. Bambán és gyanútlanul hitték, hogy azzal a Gonosz is legyőzhető. Azóta sem győznek csodálkozni... Bakoss története a 424-nek sztori. Megjelentetésre érdemes. Már csak a kíváncsiságunk miatt is jó lenne megtudni: lehet-e, s hogyan védekezni az efféle kikészítések ellen?

S még egy dolog. Az elnevezések kitaláltak. Sokezer névvel behelyettesíthetők. Talán érdemes más-más nevekkal újraolvasni.

ka jő

Szeged — vajdaság

Szegeden valami elkezdődött. Önállóan, nem felülről szervezeten megalakult a cigány önkormányzat, hogy végre rendezhessük közös sorsunkat. Cigány, s magyar sorsokat egyaránt...

Egy orvosi vizsgálatban beszélgettem dr. Szirtesi Zoltánnal, aki a Szegedi Cigányok Önkormányzatának tanácsadója — ő maga is cigány —, s az önkormányzat fővédnöke.

— Milyen céllal és hogyan jött létre az önkormányzat?

— Számoltunk a jövővel tanult cigány barátainkkal együtt. Előbb-utóbb a falvak, városok áttérnek az önkormányzatra, s ha mi cigányok most lemaradunk erről, akkor újabb behozhatatlan késésünk lesz. A baj csak az, hogy nekünk több időre van szükségünk az önkormányzatok elfogadtatásához, hiszen kevesen vannak közöttünk, akik alkalmasak lennének a közéleti szereplésre, vezetésre. Mindkettőt meg kell tanulnunk.

Önkormányzatunk nem politikai szervezet, egyetlen politikai pártnak, szervezetnek sem kötelezzük el magunkat. Hosszú ideje mondom a cigányok között, hogy csak ott lehet önkormányzatot alapítani, ahol az össz cigány lakosság szavaz. Így történt ez nálunk, Szegeden. Minden cigányréteg — három telep — megválasztotta vezetőjét. Kiskundorozsmán például könnyű volt, mert tíz éve vajda van, nem volt szükség új vezetőre. Nincs telepük szerint alakult csoportok, hanem foglalkozások szerint is, hiszen a lókupecsek jobban tudnak saját problémáikról beszélni, mint helyettük egy kereskedő, vagy munkáscigány.

A megválasztott vezetőket tavaly októberben összehívtam, ahová mindegyik vezető magával hozott tíz-tizenöt embert a saját csoportjából. Ezzel bizonyították, hogy nem kijelölt vezetőről van szó, hanem választotról — így biztosítottuk a nyilvánosságot. A választott vezetők alakították meg a Szegedi Cigányok Önkormányzatát, s választották meg az önkormányzat vezetőjét.

— Mire képes az önkormányzat? Mit tud elérni tagjai között?

— Képes arra, hogy egy város cigány lakosságát összefogja, irányítsa, s tagjai számára érdekképviseletet nyújtson. Tagok mindazok, akik a városban élnek, a mi esetünkben a Szegeden élő cigányok. Ide nem kell belépni, tagkönyvbe ragasztani a bélyegeket. A tagsága akkor szűnik meg, ha más városba, vidékre költözik.

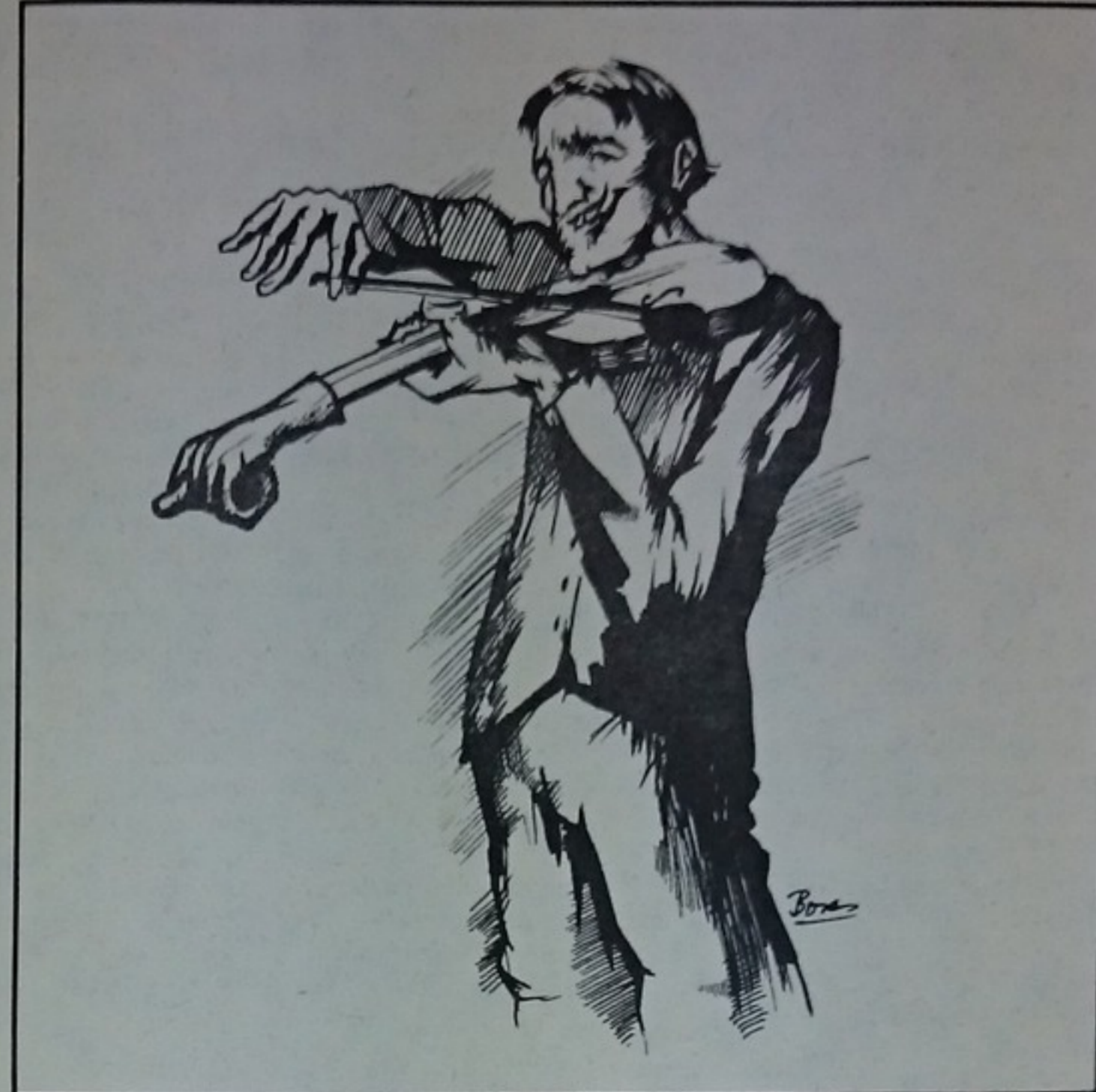
— Elképzelhető, hogy az ország más területein is alakultak önkormányzatok, csak nem tudnak egymás működéséről?

— Apátfalván és Jánoshalmán is megalakultak az önkormányzatok. Tolna megyében, Cegléden és Békésen pedig alakulófélben van. Tudunk egymás munkájáról, bár a tömegkommunikációs eszközök eléggé mostohán bánnak ezekkel a hírekkel. A hír terjedését nálunk persze ez legkevésbé szabja meg, de jó lenne, ha mások is tudnának munkánkról, elképzeléseinkről.

— Van-e az önkormányzatnak működési szabályzata?

— Igen, s az alakuló önkormányzatoknak ezt szívesen megmutatom, én magam is segíték, ha kell — tanácsadóként — az önkormányzat megalakításában.

Alapszabályunk egyik fontos pontja, hogy helyet kérünk a majd megalakuló önkormányzatokban. Helyet kérünk a szegedi önkormányzatban. Kérjük, hogy önkormányzatunk vezetői részt vehessenek a tanácsüléseken, tanácskozási joggal. Az alapszabályban leírtuk, hogy az önkormányzat vállalja a cigányság érdekképviseletét. Az érdekképviselet nem jelent külön bejáratú jogokat a cigányoknak, mint ahogy ezt sokan gondolják, csupán az őket illető állampolgári jogokért harcol. Az önkormányzat nemcsak követel, hanem kötelezi is magát, hogy a város ügyeiről, a tanácsi döntésekről a cigányságot értesíti. Eddig még nem volt olyan szervezet, amely ezt megtette volna. Sarkalatos pontnak, s talán a legfontosabbnak tekintjük a cigányok és nem cigányok békés egymás mellett élését. Az önkormányzat részben kötelezi magát, hogy küzd a cigányok elleni előítéletekkel szemben, másrészt a cigányok körében felvilágosító munkát is végez: nemcsak mi, cigányok élünk itt Magyarországon. Ha mi elvárjuk a tiszteletet, akkor nekünk kutya kötelességünk tiszteletben tartani a nem cigányokat! Úgy gondolom, ha meg tudjuk mutatni, hogy miéni a kezdeményezés, akkor talán csökken a cigányellenesség is. Ha Európa elnézte és elnézi a nála fejletlenebb Magyarországot, akkor talán a magyarság is elnézheti a kevésbé fejlett cigányságot. A felzárkózáshoz — ugyanúgy, mint Magyarországnak Európához — nekünk

is időre van szükségünk. Egy vándorló népcsoportot nem lehet egyik napról a másikra kapitalista körülmények közé kényszeríteni. A felzárkózás önmagában kevés — a magyaroknak is nyitnia kell felénk, s fogadnia kell minket. Csak így juthatunk fel az európai vonatra, a történelmi éjféltől néhány perccel.

— Hogyan fogadták Szegeden az önkormányzat megalakulását?

— Sok jót nem tudok mondani. A nem cigányok félnak tőle. Nem értem, miért nem gondolják végig, hogy a kétezer csellengő, irányíthatatlan cigány jelent veszélyt, s nem a jól működő önkormányzat, ahol mindenki megtalálja a helyét és munkáját is. A jól szervezett csapatmunka csak segíthet Szeged városának! A hivatali emberek, konkrétan a szegedi tanács szoba sem akar állni velünk. Azt mondják, arra várnak, hogy párttá alakuljunk... Úgy látom, hogy bár egy lépéssel előttük járunk önkormány-

zat ügyben, de igazán ez sem jelent semmit. Mit itt elkezdünk valamit, ha nem segítenek, akkor később felülről jött szervezkedésekkel, intézkedésekkel már nem tudnak elérni semmit. A cigányok bizalmatlanok a kívülről jöttekkel szemben, jobban megbíznak egy cigány értelmiségiben, mint egy magyarban. Ezért jelent óriási dolgot a megalakult önkormányzat, amelynek vezetője hatást tud gyakorolni az egész cigány lakosságra. Ezt kellene tudatosítani, s talán oszlana az értetlenség és a félelem is. Arról nem is beszélve, hogy már idáig is van mit felmutatnunk — Apátfalván például járdát épített az önkormányzat, közös rendezvényeink voltak a magyarokkal, ahol már közeledni is tudtunk egymás felé, különböző gazdasági társulások jöttek létre. Ez is azt mutatja, hogy képesek vagyunk a jól szervezett, gazdaságos munkára.

Szabó Bea

HOPE-iroda Budapesten?

ÖTLETEK ÉS PÉNZ

Sokan attól várnak gazdasági „csodát”, ha bejön a külföldi tőke. Ez

azonban nem ilyen egyszerű: ugyanis azért, hogy új gazdasági ideológiákra és kiszámíthatlan végű kormányprogramokra fordítsák a pénzt, egyik külföldi vállalkozó sem fog adni. Márpedig ma sem a kormánynak, sem a pártoknak nincsen elfogadható gazdasági programjuk. A kevés pénzből indított egyéni gazdasági vállalkozásokat viszont agyoncsapja az adó. És sok embernek — főleg a fiataloknak — nincsen pénze arra, hogy ötleteit megvalósíthassa. Ezért kezdeményezte az Élelmiszergazdasági és Falusi Ifjúság Szövetsége, hogy Budapesten HOPE-irodát nyithasson. Nagy Miklós, az ÉFISZ elnöke:

— Mi eddig sem a politikát tartottuk fontosnak, amely majd kirántja a gazdaságot a csödből... Tapasztaltuk viszont, hogy fiataljainknak rengeteg energiája és ötlete lenne, de ezeket a pénz hiányában, a gazdasági bürokrácia és az adó akadályai miatt nem tudják megvalósítani. Ezért gondoltunk arra, hogy megkeressük a HOPE bécsi irodáját. Ez a cég a gazdasági vállalkozások, ötletek menedzselésével, új munkahelyek teremtésével és az egyéni vállalkozások, üzletek közötti kapcsolatteremtéssel is foglalkozik. Tárgyaltunk az Állami Bér- és Munkügyi Hivatallal, a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Minisztériummal, az Agrárszövetséggel és néhány bankkal, hogy támogassák az itthoni iroda megnyitását és működését. Többségük fölval-

lalta az ötletet, s bécsi irodától a napokban várjuk a választ.

— Pénz tehát lesz az ötletekhez. Mit terveztek?

— A HOPE-iroda egyelőre az ÉFISZ központjában lesz. A bécsiek, ha létrejön az együttműködés, két év „bejáratási időt” adnak. Ha ez idő alatt eredményt tudunk fölmutatni, akkor külön irodát is nyithatunk.

— Milyen szolgáltatásért lehet az irodához fordulni?

— Bármilyen ötlettel, kivitelezhető vállalkozást fölvalunk és menedzselünk. Különösen az önkormányzatok gazdasági vállalkozásainak indítására számítunk; ugyanis mindenki előtt világos, hogy az önkormányzatok elsősorban a pénzügyben bukhatnak bele. Szükségük lesz arra, hogy valaki segítse őket, mert sem a központi költségvetés, sem a helyi adók — különösen az elmaradott térségekben — nem lesznek elegendőek, hogy megteremtse az önkormányzatok gazdasági alapját. Ebben is segítünk és abban is, hogy a fiatalok helyben valósíthassák meg ötleteiket.

*

Aki segíteni akar az iroda beindításában, illetve ötlete van arra, hogy milyen vállalkozásokat és kezdeményezéseket támogatassanak, az az ÉFISZ Országos Iroda címén jelentkezhet (Budapest, VIII., Könyves Kálmán krt. 76., tel.: 133-9914 és 133-7020/16-53 és 14-78-as mellékeken).

(J. kiss s.)

Ő SE ERRE FIZETETT BE

Megkereste szerkesztőségünket Nagy Gyula a Fekete Lyuk klubvezetője és néhány észrevételeit fűzött múlt heti „Nem erre fizettünk be” című írásunkhoz. Mint emlékezhetnek, akkor arról esett szó, hogy az UK Subs koncerijén egy vendéget leütött két jelvényes alak, akik nem a rendezőgárdát adó Weast GM kintözójét viselték. Az írás, ha nem is állítja, de sejteti, hogy az a két jelvényes a művház saját rendezőgárdájához tartozott.

Nagy Gyula: Amikor bérbeadtuk a színháztermet még úgy volt, hogy a Weast GM-mel közösen rendezünk. Ez azért lett volna fontos, mert mi a smirgliket, skineket nem engedjük be. Nem szeretjük az erőszakot, amit ők képviselnek. Meg is állapodtunk a Weast GM-mel — sajnos csak szóban —, hogy erre a koncertre sem jöhetnek be. A jegyeket végül szerte a városban, elővételben is árusították. Nyitáskor, amikor a Weast vezetőjével közöltük, hogy szeretnénk, ha a kopaszok nem jönnének be, ő azt vála-

szolta, hogy egyetlen jegyet sem vált vissza. S különben is, van elég rendező, akik majd rendet csinálnak. A szabály szerint száz emberenként kéne egy rendező (azaz ide körülbelül harminc kellett volna), de a Weast-nek csak nyolc volt. Ott volt kettő a mieink közül. Az ő jelenlétükhöz a helyismeret miatt mi rágaskodtunk. Erre az után került sor, hogy a Weast drágállotta a rendezőgárdánkat, s azt mondta, hogy inkább hoz sajátot. Az nagy hiba volt, hogy ebbe belementünk. A cikkben említett profi munkához — már ami a Weastet illeti — hozzátenném: nem vall profizmusra se az, hogy a jegyárakat a helyszínen megemelték negyven forinttal; se az, hogy a punkok közé skineket engedtek; se az, hogy a zenészek, rendezők és vendégek ugyanolyan kitűzővel rohangáltak. Amikor már az Auróra koncerten a skinek elkezdtek verni a vendégeket, szoltunk a főrendezőjüknek, aki erre rezignáltan megjegyezte: nem verekszenek, pogóznak... Nekünk pedig nincs is kopasz rendezőnk...

A 424 ÚJ BÉLYEGE

Diktatúra-párti demagóg lap!

Ezt olyasvalaki mondta, akinek a véleményére eddig is adtam, s ezután is adni fogok. Ha más áll elő ezzel, szóba sem hoznám, nemhogy védekezni próbálnék. Így azonban szükségét érzem a magyarázkodásnak, de előrebocsátom, a vilákkal nem értek egyet. Kritikus barátom ezúttal alighanem a látszat csapdájába került, s mint ma annyian, ő is felületesen ítélkezett.

A fő vádpont a diktatúra-pártiság. S az okfejtés: azzal, hogy a 424 úgy egészében, s válogatás, mérlegelés nélkül pártellenes, s a jelenlegi állapotokat nem demokratikus erők harcának, hanem anarchiának, káosznak tünteti föl, akárvá-akaratlanul a REND (s egy rendet teremteni képes párt) mellett teszi le a voksát. Ami engem illet, elbűjdosnék szégyenemben, ha így volna. Semmi nem áll távolabb tőlünk, mint bármely rezsim előtt egyengetni az utat.

De vajon tényleg nem szelektálunk a tiszta pártok és a karriert hajhászok között? Valóban egy kalap alá vesszünk mindenkit? Azt mondom: nem. Már csak azért sem, mert igazán nem is foglalkozunk a pártokkal. Bennünket programok és jelenségek érdekelnek. Ha egy program, egy tett a mi ítéletünk szerint őszinte és jót ígér, azt támogatjuk. S indifferens (azaz: tök mindegy), hogy az balról, középről, avagy jobbról ered-e. Tény, hogy efféle programokkal és tettekkel alig szerencsételtett eddig a több tíz párt képében megjelenő sors, azt a jogot pedig fönntartjuk magunknak, hogy amit szóvirágnak, blöffnek, csalárd trükknek tartunk, ne együk meg.

Elképzelhető, hogy a demokrácia gyermekbetegsége, elképzelhető, hogy a választások szükségszerű velejárója, ami napjainkban zajlik nálunk, s a fősodor idővel letisztul, a hordalékot partra veti a víz. Így legyen. Ma azonban még sok szemetet úsztat az ár, s mi ezt igyekszünk kiválogatni. Óvatosak és gyanakvók vagyunk (tán ettől nyers a hangunk), mert az tapasztaljuk, hogy mint égen a csillag, annyi az igazság bajnoka, a nép „igaz” szószólója. S vajon ki az igaz, s ki a hamis? Arról nem is szólva, hogy a hatalmi küzdelem, marakodás — tisztelet a józan, mértéktartó kivételeknek — időnként annyira dominál, hogy az embert félelem tölti el: mi lesz, ha ezek, vagy azok, esetleg ők győznek? Lesz-e erejük az erő birtokában méltósággal elviseelni a demokráciát?

Nem vagyunk teoretikus elmék, nem minősítjük a pártokat történelmi rálátással. Az alapján állunk ki mellettük, vagy ellenük (ha időnként ilyenre vetemedünk), hogy mit tesznek, képviselnek ma, s ennek alapján mi várható tőlük a későbbiekben. Kissé köznapi a gondolkodásunk, ám ez azért van, mert a köznapi embereket vállaltuk, s fönntartás nélkül csak velük vagyunk szolidárisak.

Ami pedig a szociális demagógiát illeti, hát ez veszélyes fegyver, tény. Kétélű fegyver. Mostanában, ha elfogynak az érvek, bárki előkapja a szótárából, s tüzel vele. Borzasztó nehéz megvonni a határt, belátom. S attól is függ, ki hol ül, áll, milyen érdekek mozgatják a nyelvét, a száját, amikor a szavakat formálja. Valamiben azonban biztosak lehetünk: aki éhes és enni kér — az nem demagóg. Aki dolgozik és munkabért vár érte — az nem demagóg. Aki nehéz helyzetében minimálisan szociális biztonságot és támogatást elvár az államtól — az nem demagóg.

Az a demagóg, aki a magyar milliók sanyarú helyzetét lovagolja meg, s ígér fűt-fát, hogy ő maga célba jusson. (Lásd: választási programok X %-a.) Az pedig,

aki bizonytalan távlati célok elérését úgy sietteti, hogy embertelenül nehéz terheket rak rájuk, az sem a mi emberünk. A mi emberünk az éhező, a kispénzű, a hajléktalan. S amit elérni szeretnénk, csupán annyi, hogy ne ő legyen a magyar etalon polgár. Amennyiben ez szo-

ciális demagógia — vállaljuk. Egyébként pedig tényleg rendet akarunk. A szabadság rendjét. A József Attila által megáldottat. Csak nehogy ránk tegyék a bélyeget: a komcsiköltő vazallusai vagyunk.

Sz.Kiss János

HATÁR-TALANUL

Határtalanul gyűlölöm a határokat. Az országhatárokat különösen. Pláne akkor, ha embereket évtizedeken át hermetikusan elszigetelnek egymástól. A magyar román határra ez jónéhány éven át igaz volt. Ma talán kevésbé. Holnap? Ez tőlünk is függ.

Határtalanul dühít, amit néhány napja Nagyvárad környékén tapasztaltam. Nem azon dühöngök, hogy a kétnyelvűség első nyomait, a magyar feliratokat rendszeresen szurokkal öntik le. Nem is azon, hogy Ady Körös-párti Párizsából már maximum a Körös-part maradt (az is kicsit piszkosan). Sokkal inkább az, hogy Magyarországról sokan milyen szándékkal kelnek át a határon.

Határtalanul pofátlannak kell lenni szerintem ahhoz, hogy a nincstelenséget, a kiszolgáltatottságot, a lépten-nyomon felbukkanó kézzel fogható nyomort úgy használják ki emberek (?), ahogy ezt tapasztaltam. Egész feketepiaci hálózat alakult ki Váradon. A belvárosban szinte minden utcáskoron össze lehet futni Romániában év(tized)ek óta nem látott földi jókat kínáló magyarországi nepperekkel. Az árfolyamokról: egy darab banán 40 lej, egy pakli magyarkártya 160 lej, 1 darab szappan 30 lej, egy doboz antibiotikum 120 lej. A határ mentén! Mi lehet az innen 300 km-re beljebb található, túlnyomórészt magyarlakta Székelyföldön. S, hogy mi lesz a pénzzel? (A romániai átlagkereset 2000, a nyugdíj 1000 lej körüli.) Fehérneműt, benzint (10 lej/liter), korondi fazekasok piacon árult gyönyörű vázáit (30-50 lej, de százasaival viszik) veszik belőle.

Határtalanul nagy bolt ez. Rövidtávon egy embernek biztos az. De ahogy a hatodik-hetedik hónapban járó terhes asszonyt nézem, aki tíz perce tépelődik: megvegye-e a soha nem látott gyümölcsöt (s ha megveszi, miből vesz kényeret holnap) és az árak láttán félhangosan kimondott román-magyar szitkozódást hallom, biztos lehetek abban, hogy

határtalanul sokat árt a csencselők hada. Szétfoszlatja azt a karácsonyi reményt, hogy évtizedek után egymást újra felfedező EMBEREK vagyunk. A (volt) határ mindkét oldalán. Gáldi György

ZSÁKVÁSÁR

A Magyar Természetbarát Szövetség az UTAZÁS '90 Kiállításon, a Hungexpo Vásárcsopont 107/b standján március 16-20-ig vásárt tart. Ebben még nem lenne semmi egetverő, de a vásáron 20 százalékos árcngedménnyel vehetsz hátizsákot, kerékpártáskákat. Ugyanitt vásárolhatod meg a szövetség rendezvénynapját — túraútvonalak, programok —, s egy most megjelenő füzetet, amely a Kék-túra útvonal mentén található szálláshelyeket tartalmazza.

A kiállítás nemcsak a pénztárcák lapulásának kedvez, hanem a lélek emelkedettségének is, hiszen a Széchenyi Társaság és a szövetség emléket állít gróf Széchenyi Istvánnak abból az apropóból, hogy 160 évvel ezelőtt Budapesttől a Fekete-tengerig végighajózta a Dunát. Bemutatják Széchenyi hajójának, a Desdemonának makettjét, amellyel végighajózta e szakaszt, de több régi térképet és már archiv anyagot is láthattok.

**HIRDESSZEN
a 424-BEN!**

(Meglásd megegyezünk)

Előző számunkban jeleztük: február 12-17 között Budapesten rendezték meg az Európai Önkormányzati Konferenciát. Az Európa Tanács és a Belügyminisztérium szakemberei azért ültek össze, hogy nemzetközi tapasztalatok segítségével vizsgálják meg az önkormányzati törvénytervezetet. A belügyesek hónapok óta melengetik kebelükön ezt a törvény-tojást, amelyről még nem tudni, hogy a központi végrehajtó hatalom újabb sárkányát, vagy az önkormányzatok szabadságát rejti. Sok a félelem és a kétely, hogy mivel váltsák föl a negyven éve működő tanácsrendszert, s ez meglátszik a törvénytervezeten. Amit tulajdonképpen nemcsak a minisztérium szakemberei gondoltak ki, hanem a pártok, szervezetek, és a még hivatalukban lévő helyi apparátusok véleménye is bekerült a tervezetbe. Így válogatás nélkül minden fölvetődött ötlet része a koncepciónak.

Dr. Verebélyi Imre belügyminiszter-helyettes a sajtótájékoztatón elmondta, hogy a tervezetben rengeteg az érzelmi alapokon nyugvó és szűk csoportérdeket kiszolgáló elgondolás. Ilyen például, hogy a helyi önkormányzatokat egyből a központi hatalom irányítsa. Néhány vélemény a tanácskozáson elhangzottakból:

Thomas Philippovich, az Európai Helyhatósági és Területi Tanács (CEMR) főtitkára:

— „...mi nem kívántuk befolyásolni a magyar politikai tényezőket, de hangsúlyoztuk, hogy Európában sehol sincsen olyan igazgatás, amelynek csak egyetlen szintje lenne. Az európai országokban legalább kétszintű a közigazgatás.”

— „Kisebb országokban, mint Svájc vagy Ausztria, a közigazgatás... föderális (területi) alapokon nyugszik...”

— „Nagy hiba lenne, ha egy olyan történelmi örökséggel, mint a járások, csak egyszintű igazgatást csinálnának Magyarországon. Így két nagy veszély fenyegeti az önkormányzatokat; — az egyik, hogy a központi végrehajtó hatalom kiszolgálóivá válnának; a másik, hogy pártérdek kiszolgálóivá...”

— „Csak összefogással — például a járásokban — ellensúlyozhatják a rájuk nehezedő nyomást.”

— „A végrehajtó hatalom csakis a demokratikusan megválasztott polgármester és az önkormányzati testület kezében lehet.”

Dr. Verebélyi Imre, belügyminiszter-helyettes:

— „... egy központi kormány lehet szabad erős önkormányzatok nélkül, de a ország nem lehet szabad erős helyi önkormányzatok nélkül.”

— „A helyben működő testületek dolgozhatnak szakszerűen helyi önkormányzat nélkül, de demokratikusan és hatékonyan nem tudnak működni.”

— „Ha az apparátusnak a váltástól való félelemben kell dolgoznia, akkor nem várhatunk tőle hatékonyságot. Ha a polgármester vagy hivatalvezető fél attól, hogy bármikor leválthatják, akkor biztosan a közösség, a választói érdekeit tartja szem előtt munkájában...”

— „A pártok meggyellessenek, meg akarják szüntetni a megyei irányítást. De ezzel a gyereket is kiöntik a fürdővízzel együtt, mert nemcsak helyben vannak érdekei egy településnek, hanem területi érdekek is vannak.”

Dr. Josef Hofmann, a CEMR nemzeti elnöke, Mainz polgármestere:

— „... az a szerencse, hogy nemcsak három hatalom van — a törvényhozó, a végrehajtó és az ellenőrző —, hanem a tömegkommunikáció is hatalmi tényező lett. Sőt, Nyugat-Európában már a sajtó az „első hatalom”, s remélem, hogy Magyarországon is így lesz... Ugyanis a nyilvánosság rendkívül erős ellenőrzést teremthet.”

— „Magyarországnak most nagy esély van a kezében, megkereshetik a legjobb

önkormányzati modellt. Segítség lehet az NSZK hetvenöt éves tapasztalata, az angol countyk, a spanyol provinciák és régiók, s az olasz és francia megyék és tartományok kiforrottsága. Harmincezer európai testület tapasztalata áll az Önök rendelkezésére...”

— „Ha a megyék és városok szabad polgárai jó lehetőséget kapnak a szabad önkormányzathoz, ez hihetetlen energiát szabadít föl, s egyúttal lehetőségük nyílik a gazdasági fejlődésre is. A települések is versenyezni kezdenek...”

— „... ahol az igazgatás jól működik, ott a gazdaság is sikeres.”

Michel Bourges-Maunoury, az Európai Közösségek Bizottsága Főtitkárságának munkatársa:

— „A testvérvárosi és testvérvárosi kapcsolatok is sok segítséget adhatnak az önkormányzatoknak. E kapcsolat fölvetése már megindult.”

Ez a néhány vélemény és javaslat jelzi: szűk csoportok érdekeinek kiszolgálásával nem lesz könnyű elindítani az önkormányzatokat. S a törvénytervezetet a májusi Országgyűlésre (tehát éppen a frissen választott képviselők kezébe) szeretné adni a Belügyminisztérium. Az önkormányzatok helyzetét azonban nemcsak a pártok és az irányító testü-

tek nehezítik, hanem a pénz hiánya is. Dr. Verebélyi Imre miniszterhelyettes elismerte, hogy a mostani központi költségvetésből kimaradtak az önkormányzatok; de éppen az erős önkormányzatoknak kell kiharcolniuk a pénzüket (például az önkormányzati költségvetés ötvenszázalékos központi finanszírozását). Ami a nyugat-európai szakemberek szerint is követelmény a beinduláshoz és a működéshez. Kérdés: hogyan lesznek erős önkormányzatok pénz nélkül; ugyanis a helyi adók csak kis részét fedezik a szükségleteknek. Az is kérdés: az elmaradott térségek — ahol az alacsony jövedelmek miatti kis adók, az infrastrukturális elmaradottság és a gazdasági lemaradottság is nehezítik a helyzetet — hogyan lesznek „egyenletes erősségűek” a többi önkormányzattal. Az egyenlő erő elengedhetetlen, hogy az önkormányzatok megosztottságát ne lehessen kihasználni.

Amit a konferencián részt vevő szakemberek javasoltak, csak néhány igazgatástechnikai lépés; és az, hogy ezúttal nem kellene politikai csatározásokkal eljátszani a szabadságnak és a fejlődésnek ezt a kivételes esélyét. A február elején indított társadalmi vita még nem fejeződött be.

Szakító

Nagy vita kezdődött a február elején nyilvánosságra hozott önkormányzati tervezetről. Miként a politika más területein, az önkormányzás jogának birtoклásáért is megindult a harc. A pártok és társadalmi szervezetek nagyobb beleszólási lehetőséget akarnak a helyi politika alakításába. A jelenlegi apparátus fél, s egy része a hatalmát mentené. A központi hatalomban se látja be min-

Testvértelépülések

A Belügyminisztérium megszüntette a településeknek a testvérkapcsolatok ápolására adott keretét. Holott Nyugat-Európában, de bárhol a világon, nagy hagyományai vannak a testvértelépülések szövetségének. Bár igaz, ott ez nemcsak azt jelenti, hogy a városvezetők évente meglátogatják egymást... Kulturális-, sport-, gazdasági és egyéb közösségi kapcsolatokat keresnek a települések. Néptáncgyűttesek, sportegyesületek és kiskereskedők hozzák-viszik a tapasztalatokat. Egy-két cserelátogatás után akár bevétel is lehet ebből az önkormányzatnak. Például a vendégzereplésekből, kirakodóvásárokból és a többi, turistákat is vonzó programokból.

Nyilvánosság

Amit Dr. Josef Hofmann a sajtóellenőrző szerepéről mondott, nemcsak országos lapokra értendő. Sőt, egy községben vagy kisvárosban sokkal erősebb az ellenőrzés lehetősége, hiszen jobban ismerik egymást az emberek. S ha már egy közösség a szájára vett valakit, az nem könnyen mossa ki magát...

A helyi nyilvánosság igénye néhány kistelepülésen újra előjött. Ugyanis néhány évtizede akár egy nyolc-tízezer lakosú település is eltarthatott néhány újságot. Az utóbbi időben pedig egyre több helyen indítottak lapot, zárt láncú- (kábel)-televíziót. A helyi lapok (főleg, ha pártkiadványok) a beharcoltnak, személyeskedő csetepatéknak is helyet adhatnak (aki nem a közösség érdekében szólal meg, az nagyon gyorsan lejárhatja magát), s emellett információközlő és kontrolláló eszköz is lehet a közösségben, az önkormányzatok megszületésekor és a közélet további alakításában.

Az Országos Közművelődési Központ közösségszolgálat (Budapest, I. ker., Corvin tér 8., 1251, tel.: 135-4300) és a 424 szerkesztősége segíteni tud az újságok indításában.

LEGYENEK KULTURÁLIS

Öt-hat éve robbantak be újra a magyar közösségi-kulturális életbe az egyesületek. Azóta megsokszorozódott a számuk. Legfőbb jellemzőjük, hogy önmaguk döntenek tevékenységükről, céljaikról, működésükről.

Az alakuló önkormányzatok igazi gyakorlóterepei az egyesületek. Példák igazolják, hogy akik önmaguk vették kezükbe sorsuk irányítását, bölcsen teszik a dolgukat — bölcsbben, mint az eddigi érdektelen-lelketlen hivatalnokok. Társadalmi vita indult az új önkormányzati törvénytervezetről, s ösztöl talán sor kerül az önkormányzati választásokra is. Jól hasznosíthatók lennének a helyi egyesületek önkormányzati tapasztalatai. A település leendő központi képviselőterülete valószínűleg nem vállalhatja, hogy minden kisebb és nagyobb ügyről részletes vitát indítson, s mindegyikben hozzáértően döntsön. Ezért szükséges, hogy egy-egy szakterületet alaposabban isme-

rő, abban jártas választott képviselőkből, tovább a terület néhány külső szakértőjéből a képviselőtestület munkáját segítő *önálló munkacsoport* működjön.

Ilyen terület például a városgondnokság, a szociális munka, az egészségügy, a környezetvédelem, az oktatás és a művelődés ügye.

Az iskolaügynek a múltban is működő társadalmi támaszai voltak az úgynevezett iskolaszékek. A művelődésügyben különösen nagy szükség lenne a sokszínű társadalmi részvételt biztosító megoldásra.

Erre a magyar történelem az 1945-48 közötti időszakból szolgál egy rokonszenves példával — ekkor működtek a *szabadművelődési tanácsok*. Ezek településeken, területeken és országosan szerveződtek. Biztosították a különféle politikai, egyházi tömörülések képviselőit. Befogadták a jelentősebb kulturális

próba

denki, hogy erősebb önkormányzatokra lenne szükség. Félő, hogy megint azok szorulnak háttérbe, akiknek szavazócéduláiért a választásokon is ígéretdömpinget rendeznek a pártok. A szerveződő közösségeknek még van idejük, hogy kiharcolják érdekelket; akár úgy is, hogy elébe mennek a törvény adta lehetőségeknek. Összeállításunkban ehhez próbálunk segítséget nyújtani.

ÖNKORMÁNYZATOK IS!

egyesületek, szervezetek, működő csoportok küldötteit. A tanácsokba meghívták a kulturális élet akkori kiemelkedő személyiségeit. Közreműködésükkel hozzájárultak — a szűkebb párt- vagy csoporttereken felül emelkedve, — a kulturális értékek elfogulatlan képviseléséhez.

Fontos lenne, hogy a mostani önkormányzati gondolat befogadja ezt a történelmi példát.

Alakuljanak kulturális önkormányzatok (is), amelyek önálló döntési jogokkal rendelkezhetnek — például a kulturális célokat szolgáló költségvetési támogatások elosztásában.

Szavazókat, javaslatokat tehetnek a települések egészéről tanácskozó népképviseleti testületeknek, s amelyek az eddigi tanácsai művelődési bizottságoztól eltérően nem az intézmények működésével, hanem a települések kulturális-köz-

össégi életével foglalkoznak. Többek között azzal, hogy a meglévő intézmények hogyan szolgálják ezeket az érdekeket. Kérdés, hogy a jelenleg hiányzó törvényi szabályozás — annak megszületéséig — tételesen kárthat-e?

A szükség és az itt-ott kibontakozó gyakorlat azt jelzi, hogy nem.

Nógrádban, Békéscsabán, Pécsen és Csepelen a helybeliek maguk kezdeményezték a szabadművelődési tanácsok alakulását. Ezt a folyamatot segítheti a szakirodalom, s ha szakmai tanácsok foglalkoznak a kulturális önkormányzatok múltjának, s jelenének kérdésével.

Nincs idő késlekedni, arra biztatom a községek - városok lakóit, szervezeteit, közösségeit: szövetségeket keresve vegyék a kezükbe sorsuknak eme — hitem szerint meghatározó — részének irányítását.

Péterfi Ferenc

Svábra fordítom a szót

Pilisvörösvár: az ország legnagyobb nemzetiségi községe, tizenkétezer lakossal, amelynek majdnem fele sváb. Hagyományörzés, nemzetiségi anyanyelvű tanítók, testvérközségi kapcsolatok nyugat-európai településekkel. Békés falu a hegyek lábánál, szelíd, jó földű dombokon, mégis közel Budapesthez. — munkahelyhiányra nem panaszkodhatnak. Föltűnően szép porták fogadják a látogatót; látszik, hogy a háromszáz éve idetelepített németek otthon teremtettek maguknak. Minden ideális ahhoz, hogy a lakók saját kezükben tarthassák sorsukat, s megcsinálják, amit elterveznek — gondolhatna az idegen, amikor a látottakat összehasonlítja más kistelepülések körülményeivel. De a látszat mást is takar. Felejtés és közöny mögé rejtett féltelmet. Nem nemzetiségi sebekről félnék. Keszleri József tanácselnök:

— A több, mint negyven százalék sváb lakosság már nem tisztán nemzetiségi. A harmincas évek erőszakos magyarosítási törekvései, az ötvenes évek elejének kitelepítései, s az utána következő asszimilációs politika és a lakosság keveredése azt eredményezték, hogy egyre kevesebb a sváb. Az itt élők többsége nemzetiségi leszármazott, a nyelvet is egyre kevesebben beszélik. Csak az idősek és a középkorúak egy része beszél svábul, a fiatalok inkább az irodalmi németet tanulják.

— Csak ennek a következménye, hogy a mostani népszámláláskor a sváboknak csak fele vállalta, hogy nemzetiség?

— Elsősorban az ötvenes évekből itt maradt félelem érződik, hogy nem tanácsos vállalni a nemzetiségi hovatartozást.

— Néptáncgyűttes, múzeum, nemzetiségi oktatás. Ezek nem ébreszthetik föl a nemzetiségi tudatot?

— A néptáncgyűttes nagy hírű, de ez csak egy szűk csoport, amelyet inkább a testvértelepüléseink ismernek el. Gröbenzell-lel, Wehrheimmel, Schramberggel és még néhány településsel tartjuk a kapcsolatot, de ez inkább protokoll-jellegű; mint például a nemrég tartott háromszáz éves évfordulónk ünnepsége. A múzeum elsősorban vendégeinket érdekli. A nemzetiségi oktatás pedig nem anyanyelvű, mert nincs annyi svábul beszélő tanárunk, hogy ezt megtehetnénk. A hat óvodában is folyik nemzetiségi foglalko-

zás, de az előbb említett okok miatt nemzetiségi anyanyelvű óvodát nem tudunk csinálni.

— Itt a tanácson hányan beszélnek svábul?

— Az apparátus fele, én is, de nem igénylik az emberek. Amha bejön hozzám egy-egy idősebb ember, azonnal svábra fordítom a szót, — velük így még jobban szót lehet érteni...

— Önszerveződő közösségek?

— Nemrég alakult a Donauschwaben Pilisvörösvár és Környéke Német Kulturális Egyesület, de egyelőre csak bízni tudok abban, hogy segíteni tudnak az azonosságtudat megkeresésében, a nemzetiségi lét fölébresztésében.

— Nemzetiségi önkormányzatot terveznek?

— Nem tudok róla, hogy lenne rá igény.

De itt az is probléma, hogy a törvénytervezetek nem jutnak el időben az emberekhez, nem tudunk hozzászólni, javasolni és véleményt mondani. Külön nemzetiségi önkormányzatnak pedig nincs is jogosultsága, ahol a tanácsstületnek majdnem a fele nemzetiségi, s eddig még semmi érdeklődés nem adódott a svábok és a magyarok között. Minden érdekük közös az embereknek.

— Mint például a Waldorf-óvoda, ami Solymáron már működik. Ennek hiányát panaszként hallottam az emberektől. Miért nincsen?

— Nem hallottam a panaszt. Immár évek óta tervezünk egy oktatási bázist, ahol az ilyen tanítási módszereknek is helye lenne. A tervek elkészültek, az illetékes állami hatóságok már régen aláírták a szerződéseket, de pénzt nem kaptunk, áll az ügy.

*

Megjegyzem: mielőtt a tanácselnökhöz mentem, hallottam a pilisvörösváriak véleményét. Hiányzik a Waldorf-óvoda. A tanács hagyja elmenni a svábul beszélő pedagógusokat más városokba. Az emberek pedig nem ismerik a róluk (nekik?) készülő új törvényeket; — főleg ez utóbbi miatt bizonytalanok még jövőjükben. A felejtés és a közöny álarcja „természetes” önvédelem, de egyúttal még jobban elválasztja egymástól azokat, akik egy nyelven szólhatnak.

WALDORF

A Waldorf-pedagógiáról Magyarországon inkább legendák keringenek, semmint használható információk. Az egyetlen, a solymári Intézet távol tartja magát az újságírókat. A hetvenéves német pedagógiai módszerről az egyetlen szakmai igényű publikáció Vekerdy Tamás cikke, amely a Kritika c. folyóirat tavaly áprilisi számában jelent meg. (Vekerdy Tamás egyébként az itthoni Waldorf-intézet egyik „atyja”.)

A tanulmány szerint a Waldorf-pedagógia lényege, hogy a gyerekek ismeretéből és mindenkorai szükségleteiből indul ki, mely szükségleteket egyrészt a gyerek testi és lelki alkata, életkora, individuális (egyéni) életútja, másrészt pedig a történelmi korszak és a társadalmi helyzet sajátosan okozzák. Tévesnek ítéli a porosz típusú iskoláknak (akárcsak a magyar iskoláknak) azt a törekvést, hogy sok szakmai anyagot lehetőleg korán tanítsanak. A Waldorf-iskola úgy szerveződik, hogy néhány szülő alapít egy kisebb egyesületet, s a szülők maguk határozzák meg, hogy mennyi tandíjat fizetnek. A gyerek felvétele nem függ a szülők anyagi lehetőségétől, mert a szabadon alapított iskolák támogatása az állam feladata.

Az egyesület létrehozza a Waldorf-óvodát, ahová négyéves korukban kerülnek a gyerekek. Az óvodai pedagógia lényege, hogy a gyerekeknek védelmet, nagyfokú érzelmi biztonságot nyújtson. Olyan „burok”-környezetben vannak, ahol az önkéntelen figyelem által irányított érzékszervi tapasztalásra és a személyes minták spontán utánzására nyílik lehetőségük. Kötelező foglalkozás nincsen, a tevékenységek a gyerekek érdeklődéséhez igazodnak; s így nehezen elképzelhető, hogy egy gyerek ne vegyen részt a mese vagy más tevékenység „szertartásában”.

Erre az óvodára épül a tizenkét évfolyamos egységes iskola, melynek szüneten jellemzője a biztonságos, otthonos légkör. A fő tantárgyakat a gyerekek „tömbösítve” (ésszerűen összekapcsolva az egymáshoz tartozó, például a földrajzi-történelmi-irodalmi, stb. ismereteket) tanulják. A többi tantárgy: kézimunka, műhelymunka, kertépítés, ének-zene, tánc, két idegen nyelv, s hasonló ismeretek. Az iskola a gyerekek tevékenységéből indul ki, szakít azzal a gyakorlattal, amely megfosztja a gyereket a mozgás lehetőségétől, s tétlen üldögélésre és száraz tananyag tanulására kényszeríti. A kilencedik osztálytól a gyerekek folyamatosan részt vesznek ipari vagy mezőgazdasági gyakorlatban, ahol teljes munkaidőben teljes értékű munkát végeznek.

A Waldorf-iskolában osztályzatok nincsenek, a gyerekek közül mégis többen jelentkeznek érettségi vizsgára, s többen teszik le sikeresen, mint a más középiskolában tanulók.

Szekeres Á.

Az összeállítást készítette: J. Kliss Sándor

EGY PSZICHIÁTER KALANDJAI

Önsegítés

Sorozatunkban a sokat látott lélekgyógyász egy-egy esetét írja le, mellékelve a történet tanulságait is. A dolog pikantériája éppen az esetek köznapisága. Saját agylövésünk bukkannak fel ezekben az esetekben. S ha szeretnénk is olykor nyavalyánkat teljesen egyedinek és mászthatatlannak hinnni, csalódnunk kell: az ember igenis barkácsolható. Néha még házilag is. S a segítség se szégyen. Szerzőnk arra is vállalkozik, hogy a 424 címén a nevére érkező levelekre a lap hasábjain válaszol.

Egyetlen hely maradt a Józsefvárosban, ahol még számított valakinek. A Mátyás téri talponálló. Itt visszaköszöntek neki. Fizették helyette a felest, ha megszorult. Hazatámogatták, ha lábai nem engedelmekedtek akaratainak.

István a harmadik elvonókúra után sem adta fel. Szívósan hitt valamiféle csodában. A legfontosabb tények azonban el-lene voltak. Munkahelyén felmondtak neki. Felesége a tanácshoz fordult törvényes segítségért. Egyik gyermeke állami gondozásba került.

A kocsmában nem vádoltak az arcok. Nem kellett szégyenkezve, büntudattal lesütnie a szemét. Itt ő valakit volt, csupa nagy betűvel (VALAKI). Nem „mi-haszna semmirekellő”, „részes állat”, „züllött csavargó”.

Az elvonókúrára a felesége vagy a mentőautó vitte. „Ha nem csinálod végig, elvások, elhagylak, senkid nem marad, a pocolyába fogsz megdőgni.” És ő ment. Ragaszkodott a feleségéhez, bár belül nem hitt az effajta elvonásosdiban. Bábnak érezte magát, akit leültetnek a rendelőben, szenttelen rutinkérdésekre kell válaszolnia, ki kell tátania a száját, hogy lenyelje a titokzatos gyógyszert. A pótágyon kell kivárnia a sorát, aztán az itatás... Láta bíborvörös arcát a tükörben, ahogy száján kinnal-keservvel felbuggyan a hányadék.

Mankókkal élek, gondolta, amikor a második sikeres elvonás után kilépet a kapun. Mankó a gyógyszer, mankó a feleségem, mankó az ital is. Korcs ember vagyok.

Ez a világos gondolatmenet hamar behúzta a Mátyás téri haverok közé. Ők észrevették, hogy szép zengő hangja van. Szerették, ha vicceket mesél. Ugyanaz volt a véleményük a munkahelyi főnökről, a házasságról, az országról, az élet-ről.

Egyre többet szenvedett. Gyomor-fájdalmak kínozták. Hosszabb séta után lábait nem érezte. Ha fogcsikorgatva megállta aznap ital nélkül, szédült, zúgott a feje, ájulás környékezett, keze remegett.

Az igazolatlan munkanapok száma gyarapodott. Munkahelyi fegyelmi, majd felmondás. Néhány éve még úgy érezte, az esztergapad nélkülözhetetlen része életének. Most a munkáról is csak egy dolog jut az eszébe. Erre is alkalmatlan. Megváltozott a talponállóban is. Eddig vigyázott arra, hogy a haverok ne tudjanak személyes gondjairól. Operettszerűen felhőtlennek akart látszani. Most esendő lett, kiszakadtak belőle lelke gyilkos panaszai.

A cimboráknak ez a Pista nem kellett. Elvesztette népszerűségét. Nem állították már az asztalfőre, nem fizették a potya-felest.

Az egyik éjszakát a Keleti pályaudvaron töltötte. Lábai nem bírták a részesség ólomnehézetét, a váróteremben meleg volt, jól esett megpihenni a padon.

Károlyval ekkor ismerkedett meg. Arra riadt fel, hogy megrázza valaki a vállát és nagyon határozott hangon szól rá.

„Gyere, öcsém, hazaviszlek, ha van még otthonod. Ha nincs, úgy is jó, kijössz hozzám, elalszol a konyhában.”

Károly marós. Öt éve nem iszik. Azóta képtelen elmenni a magatehetetlen részegek mellett. István egy hétig lakott nála.

Károly vitte el a Rózsató utcai csoportba. „Mi mindannyian alkoholisták vagyunk. Te is az vagy. Az is maradsz örökre. Akár iszol, akár nem.” Mondták a csoport tagjai. „Ha itt vagy köztünk, nem kell innod. Ha iszol, elveszítesz minket. Válassz!”

Eddig mindent, ami vele történt, környezetétől független, öröklött fogyatékoságnak látta. Itt megtanulta, hogy ez valóban így van, de ebből nem az következett, hogy végzettszerűen kell belepusztulni az alkoholizmusba. Lám, egy hete nem iszik. Egy hete figyelnek rá. Nem várják el tőle, hogy az iszákos, a gorum-

ba férj, a rossz apa, a hanyag melós szerepét játssza. Nem kell kikerülnie az igazságot. Az igazság szétárad a testében, a zsigereiben. „Igen, alkoholista vagyok. Igen, bűnös vagyok. Igen, megbántottam sok, sok embert. Nosza, itt az alkalom, hogy helyrehozzam mulasztásaimat.”

Kezd visszatérni az önbizalma. Keddenként jár a csoportba. Károlyval több órányi beszélgetéseket folytat. Munkát keres. A csoporttagok segítségével albérletbe költözik.

S amíg arról álmodozik, hogy felesége visszafogadja, lassan, alig kitapinthatóan, átbukdácsol élete második felvonásába.

István esetének első része meglehetősen tipikus munkássors. Sok ilyen sorssal találkozott, amikor évekként ezelőtt egy férfi munkásszállón mentálhigiéniai szolgáltatást szerveztünk. Az alkoholizmus tüfoknyira zsigorítja az életteret, felbontja az emberi kapcsolatokat, s a feldolgozatlan konfliktusok alig eltemetve törnek felszínre fizetésosztáskor, családi ünnepek alkalmával.

A történet második felvonása sajnos, egyáltalán nem tipikus, de hála istennek, az utóbbi időben talán gyakrabban fordul elő. Különösen azóta, mióta egyre szélesebb körben válik ismertté az önsegítés fogalma. A Névtelen Alkoholisták csoportjai századunk harmincas éveiben keletkeztek Amerikában. Azóta bebizonyosodott, hogy módszerük vetekszik a legjobb szakmai módszerekkel. S bár többen azt hitték, hogy a hazai alkoholizmus elleni klubok megfelelnek a Névtelen Alkoholisták csoportjainak, ma már nem kétséges, hogy ez nagy tévedés.

A Névtelen Alkoholisták nem lehet úgymond magyar viszonyokhoz adaptálni. Nem lehet csak félig átvenni szemléletüket, bibliájukat. Ezek a csoportok csak akkor eredményesek, ha úgy jönnek létre és olyan elvek alapján működnek, mint Amerikában. Az előző 424-ben adtam hírt arról, hogy a XII. kerületben, a Kiss János altábornagy utca 34-ben csőtörtőkönként 6 órakor jönnek össze az első hazai Névtelen Alkoholisták. István története talán vonzóvá teszi őket azok számára, akik keresik azt a bizonyos utolsó szalmaszálát.

Dr. Gerevich József

Megkezdődött a beetetés?

Az elmúlt hetekben szárnyra kapott a hír: egyes budapesti iskolák előtt ismeretlen emberek kábítószer-tosztogatnak „rágóguminak”, „cukorkanak”, „cigarettának” álcázva. Anyák jelentkeztek, akik látták, hogy gyermekeiket vagy gyermekeik iskolatársait idősebb fiúk kínálják valamivel. Egy békásmegyéri iskolában több tanuló ugyanazon a napon lett rosszul, szédültek, hánytak. Több budai iskola előtt arabokat láttak, akik megszólították az arra járó fiatalokat és valamit adtak nekik. A drogprogram munkatársait több iskola kereste meg azzal a kéréssel, hogy náluk is vezessék be a megelőzési programot, mert már ők is belátják ennek szükségességét. Ugyanis az iskola előtt hasonló manővereket észleltek.

A rendőrség azonnal jelentkezett a hírek kapcsán. De eddig nem találtak semmi konkrétumot. Néhány középiskola sajátosan reagált az eseményekre. Az egyik budapesti gimnázium, ahonnan két évvel ezelőtt kizártak egy ta-

nulót kábítószerkereskedés miatt, most öröket állít az iskola kapujába és elrendelték a motozást. Nekik eszük ágában sincs „puha” módszereket alkalmazni, mondjuk bevezetni a megelőzési programot a gimnáziumba. Fokozott ellenőrzés, fokozott bizalmatlanság. És természetesen: sötétben tapogatózás — a jelenség ismerete nélkül.

A pánikhangulat egyik jellegzetes megnyilvánulása a tömegkommunikáció beindulása volt. Az újságírók az elmúlt két évben jelentősen hozzájárultak a szenvedélyproblémák agyonhallgatásához. Csak a „kemény” politikával tördöttek. Most mintha lelkiismeretük hangja szólalt volna meg, mert egyre-másra adnak hírt a szenzációról (amely szenzáció újdonságértéke természetesen napról napra esik).

És eközben továbbra sem tudunk szinte semmit arról, valójában mi zajlik az iskolák előtt, mi zajlik körülöttünk.

Dohányzás-megelőzés — középfokon

A 424 hasábjain hírt adtunk már arról, hogy 1989 őszén egyes középiskolákban megelőzési program indult. E program első tapasztalatairól folyt tanácskozás február 16-án. Most a legfontosabb kezdeti tanulságokat vesszük számba.

A középiskolák rendszere jóval ridegebbnek, rugalmatlanabbnak látszik, mint az általános iskoláké. Ezt tükrözi az a tény, hogy a pedagógusok sokkal nehezebben tudják a megelőzés foglalkozásait beépíteni az iskolák életébe.

A tanulók jóval érintettebbek a problémában, mint az általános iskolákban, vagyis sokkal többen dohányoznak. A középiskolák nem tudják kizárni a dohányzást az iskola falain kívülre, s ebbe tanárok, diákok egyaránt ludasak. Semmilyen eszköz nem áll a középiskolák rendelkezésére, hogy csökkentsék a dohányzást. Rejtett konfliktus zajlik a dohányosok és nem dohányosok között, s ebben a harcban a hangadók csaknem mindig a dohányosok. A megelőzési program egyik jelentősége éppen ebben mutatkozott meg: a dohányosok modellértékét kezdte ki, csökkent befolyásoló

szerepük a középiskolában. Különösen kedvezőnek látszik az egészségügyi szak-középiskolákban a program bevezetése. A tanárok örülnek a lehetőségeknek, dicsérik az igen magas színvonalú szakmai, módszertani kézikönyvet. A legtöbb gond a tanulók ellenállásának legküzdésében

mutatkozott. Úgy tűnik, ez általános pedagógiai probléma, nemcsak erre a programra érvényes. Nehéz a tanulók érdeklődését felkelteni és lekötni. Különösen akkor, ha a pedagógus maga sem hisz igazán a megelőzés fontosságában, vagy maga is dohányzik.

Általános tapasztalat, hogy az a pedagógus képes magával ragadni még a „legelvetemültebb” diákokat is, aki hitteles személyiség, aki ki tudja ragadni a tanulókat a középiskolák gyakran sivár, monoton, teljesítményközpontú világából.

Narkológiai képzés indul

Ezen a héten kezdődik az Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézetben az az egy éves narkológiai tanfolyam, amelyről tájékoztattuk már lapunk olvasóit, a jelentkezés lehetőségével. Ebben az évben döntően orvosok és pedagógusok jelentkeztek. A képzés most elméleti ismeretek közvetítésével indult. Többek között Buda Béla tart előadást a narkománok pszichopatológiájáról, Czeizel Endre a narkománia genetikai vonatkozásairól és Gáboros Júlia az úgynevezett „határeseti” személyiségről. Ez az a személyiség-típus, amelyik leginkább hajlamos az alkoholizmusra, drogfüggőségre. Ezt a hetet követően a résztvevők kisebb csoportot alkotva intenzív műhelymunka keretében folytatják tanulmányaikat.

Az egyes csoportok összetétele modellizálni szeretné a terepen folyó szakmai munka természetét. A problémák összetettségé-

nek megfelelően orvosok, pszichológusok, szociális munkások, jogászok, teológusok, pedagógusok egyaránt alkotják a „teamet”, vagyis a munkacsoportot.

A műhelyek részben eseteket, betegek életének történetét és az alkalmazott kezelés hatékonyságát fogják megbeszélni. Másrészt pedig lehetőség nyílik arra is, hogy egy-egy résztémában elmélyedjenek a résztvevők. Alkalom lesz tehát arra is, hogy valaki a drogfogyasztás terjedésének a kérdésében mélyedjen el. Vagy éppen a droghoz való hozzájutás szabályozásának nehézségeit tanulmányozza. Akik meg szeretnék ismerkedni valamelyik drogambulancia munkájával, több napos tanulmányút keretében erre is lesz mód.

A képzés végül egy hetes gyakorlati, módszertani kurzussal zárul, decemberben. Utána vizsga következik.

- **Katolikus lelkeség** telefonszolgálat: 142-7762. Minden csütörtök és vasárnap estétől másnap reggelig.

- **Ismerkedés és fiatalok levelezőszolgálat** (fényképes levelekkel): SZÍV-SZORÍTÓ Esztergom 2500 Pf. 135.

- **AIDS-szűrés** név nélkül. Információ a 166-9283-as telefonszámon.

- **Homoszexuálisok Országos Egyesülete**: 1387 Budapest, Pf. 22. Telefon (este): 141-4315.

- **Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Közhásznu Információs Szolgálat**: 118-2934 vagy 118-2050.

- **Ingyenes vérnyomásmérés** az Életmód Központban (Budapest, XI. ker. Lágymányosi út 16.) Hétfőtől péntekig 8 és 16 óra között. Telefon: 166-6483.

- **ALKOHOLELVONÓ**: Budapest, XIII. ker., Róbert Károly krt. 82-84. (kórház). Telefon: 129-8200.

- **Kenguru Pótmama Szolgálati Iroda** telefon: 186-8685.

- **Önsegítő** (egészségvédelmi) Közösségek Információs csoportja. (Szervezést és működést segít.) 112-5020 vagy 132-7388.

- **Csökkent munkaképességűek, rokkantnyugdíjasok, öregségi nyugdíjasok munkaközvetítője**: VII. ker. Baross u. 127. Nyitva: hétfőtől péntekig 8-12 óráig. Vezető: Lovász Margit.

- **Ifjúsági Munkavállalási Tanácsadó**: XI. ker. Bicskei u. 6. Telefon: 166-8835 vagy 166-8846. Nyitva: hétfő (14-19 óráig), szerda (8-16 óráig), péntek (8-12 óráig)

- **A fiatal hajléktalanoknak szánt kinőtt meleg ruhákat** (esetleg hálósákokat) a következő címre kéri küldeni. (Utcai gondozószolgálat a Gyívi címen) Budapest, VIII. ker. Kállai Éva u. 9-11.

- **Erdélyi Magyarok Egyesülete**: Budapest, V. ker. Molnár u. 9. Telefon: 118-6769. Ügyfélfogadás: minden csütörtökön 18-21 óráig.

- **Noé Bárkája** 1476. Budapest, Postafiók 226. Levelekre válaszol a Bárka.

- **Jogi-, hatalmi visszaélésekre bukkanva** keresse a Kontroll Ligát! Címünk: 2151 Fót Pf. 50.

- **A munkaképteleneket, öregeket étellel** is ellátják a Vajdahunyad utcai menhelyen (Budapest, VIII. ker. Vajdahunyad u. 3.)

- **Ingyenes gerinc- és csípővizsgálat** gyerekeknek: Budapest, II. ker. Pusztaszeri út 42/a. Telefon: 115-6639 délutánonként.

Bács-Kiskun megyében, Budapesttől 60 km-re nagybani állattartáshoz (csirke, liba, sertés, marha, esetleg nyúl) **tökéstartásat** keresek! Víz, villany, férőhely, építési lehetőség és helyben lakó munkaerő van! Nagyon sürgős! Leveleket „Tanya” jellegre kérek a szerkesztőség címére.

A szociálpolitikával kapcsolatos kérdéseire a lap hasábjain válaszol Putnoki Katalin, kerületi tanácsos (XIV. kerületi tanács). Írjon a 424 címére!

Hirdetéseiket a 424 ingyen közli, amennyiben cserét ajánlanak (gyermekruha, játék, magángyűjtemény, stb.), vagy ingyenes szolgáltatást kínálnak.

- **Kisgyerekes anyák átmeneti menhelye** a VIII. ker. Könyves Kálmán krt. 84.-ben van. Ugyanitt igényelhető szoba például fővárosi orvosi kezelés idejére is. Előre kell bejelentkezni telefonon Kollátor Árpádnél 114-3857.

- **„Egészség alkoholelles klub”** a budakeszi művelődési házban minden csütörtökön 5-7-ig.

- **Ingyenes gerinc- és csípővizsgálat** gyerekeknek: Budapest II. ker., Pusztaszeri út 42/a. Telefon: 115-6639 délutánonként.

- **Az Országos Dohányfüstmentes Egyesület** Budapest V. ker., Arany János u. 7. szám alá költözött. Telefon: 131-8903. Postacímük: 1446 Budapest, Pf: 408.

- **Tanácsok az egészségmegőrzéshez.** Személyesen vagy telefonon. Életmódtanácsadó: Budapest, XI. Lágymányosi u. 16. Telefon: 166-6483.

- **Lelki elsősegély (éjjel-nappal)**: 122-9600.

- **Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió** (reformátusok): 122-0306.

- **Baptista Egyház TEA KLUB**: Budafok, Péter Pál u. 17-19. Péntekenként.

- **Fotótörténeti gyűjteményhez cserepartner**: Győri Lajos Bp. 62 Pf. 166. 1390.

- **Az ezer lelkesnél kisebb településeken** megszerezhető (lakható vagy felújítható) ingatlanokról ingyen ad hírt a 424. Soha ne költöznének oda is szívesen!

Társadalmi szervezetek anyagi alapjainak megteremtésében segít a „közösségi célú munkavállalás”. Ezzel kapcsolatos felvilágosítást, tanácsot, segítséget ad a „KÖSZI”: 1054 Budapest, V., Steindl Imre u. 12. I. emelet. Telefon: 112-6694.

- **Társadalmi szervezetek gazdálkodásához** minden útmutató, nyomtatvány, **kellék** (az 1990-es szabályoknak megfelelő!) megrendelhető a Peták Egyesülésnél: 1126 Budapest, Nagy Jenő u. 5. Pf.: 1.

- **Keressük azokat az ügyvédeket, akik szegények képviselőit** (a hatalommal vívott harcukban) ingyen, vagy jelképes honoráriumért is vállalják. (424 szerkesztőség)

- **Keressük azokat a nyílt pályázatokat és alapítványokat, amelyek velünk rokon hivatást vállaltak.** A 424 vállalja a hírverést.

- **Aki szegénységellenes hétvégékről, vagy más hasonló akcióról tud, kérjük időben értesítse a szerkesztőséget!**

- **Keressük azokat a vállalatokat, illetve vállalkozókat, akik börtönből szabadultakat is alkalmaznának.** Ha van szálláslehetőség - kérjük - azt is közöljék a szerkesztőséggel.

- **Aki Ingynkonyhákról, éjjeli menedékhelyekről tud** (az ország bármely pontján) kérjük, értesítse a szerkesztőséget!

- **Minden olyan önszervező csoportosulás** jelentkezését várja a 424, amely úgy tudja, hogy valami egyedülállót csinál.

- **A Névtelen Alkoholisták** első csoportja csütörtökönként találkozik 18 órától a XII., Kiss János altábornagy utca 34. szám alatt. Nyitott nap (nem alkoholista érdeklődők számára) minden hónap első csütörtökje.

- **Comenius Alapítvány** a külföldön magyar nyelven tanító pedagógusok, valamint a magyar nyelven tanuló egyetemisták nyári továbbképzésére.

- **Plusz Magyarország HIV-pozitívumokat** Segélyező Egyesület a László Kórházban alakult. A HIV szeropozitíveket (fertőzötteket) segíti rendszeres segéllyel, lakhatási lehetőséggel. Adakozóknak az alábbi számla számot adták meg: Magyar Hitelbank Széchenyi István Igazgatósága, Budapest, Arany János u. 20. 202-8886-202-00412-0010.

- **A kistelepülések váltig hallgatnak.** Pedig eredetileg tőlük kértük az elhagyott, eladó (lakható, vagy rendbehozható) házak címeit. Kaptunk azonban néhány címet az olvasóktól. Közöttük néhányan olyan áru házról is beszélnek, amennyi pénzt mi még nem láttunk. Ezért a következőket ajánljuk: továbbra is ingyen tudósítunk minden olyan ingatlanról, ami nem drágább negyed millió forintnál. Az ennél drágábbak híreit azonban csak fizetett apróhirdetesként vesszük fel. (Nem vonatkozik ez a megszorítás a kistelepülések önkormányzataira, ha a náluk megszerezhető ingatlanokról bővebb listát közölnek.)

2 szoba, konyha, kamra, spejz Flad községben az Igali fürdő közelében. Cím: özv. Kiss Györgyné, 7282 Flad, Kossuth Lajos út 31.

- **Gadányban, a vasútállomástól 5 km-re lakóházas ingatlan eladó.** Érdeklődni: Mesztergyői Közös Községi Tanács vagy Borsfay Géza, 8700 Marcali, Berzsenyi u. 5.

Conditio Humana Alapítvány

Magyarországon a középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek számára szüleik kérhetik az intézeti elhelyezést. Nagyon sok család nem él ezzel a lehetőséggel, mert szeretik gyermeküket és vállalják az otthoni neveléssel járó rendkívüli megterhelést. Naponta óvodába, majd foglalkoztató iskolába viszik őket.

Szünidőben azonban a gyermekek felügyelete állandó lekööttséget jelent számukra.

Gondjaik enyhítésére hét évvel ezelőtt társadalmi mozgalom indult. Ökumenikus keresztény szellemű főiskolai hallgatók csoportokban nyaraltatják a gyermekeket, gyógypedagógus szakemberek irányítása mellett. A nyaraltatás költségeit korábban a szülők, egyházközségek és magánszemélyek adományai biztosították. Ezekből a forrásokból azonban csak a legszükségesebb kiadásokra tellett. A családok gondjait nemcsak a nyári szünidő gyermekfelügyelete jelenti, hanem az idő haladtával, a gyer-

mekek további sorsa is. A foglalkoztató iskolákba 16 éves korukig járhatnak a gyerekek és utána sem felügyeletük, sem a megszerzett tudásuk, sem szellemi továbbfejlesztésük nincs biztosítva.

Ezen legalapvetőbb problémák megoldására létrejött a Conditio Humana elnevezésű karitatív alapítvány, melynek célja szélesebb társadalmi összefogással az anyagi feltételek megteremtése olyan intézményrendszer és gondozói szolgálat létrehozása, mely a családok életvitelét könnyíti.

Az adományokból elsősorban a nyári táborozás és az iskola utáni napközi-foglalkoztató kialakítását tervezi az alapítvány kuratóriuma. Mindenki jelentkezését várják, aki bármilyen módon tudja munkájukat segíteni.

Címük: Conditio Humana Alapítvány, 1117 Budapest, Irinyi József u. 36/b. Bankszámla szám: Magyar Hitel Bank Rt. 222-66662-30248.

Csere-üdülés északon

A Heves megyei ifjúsági szervezetnek már van némi gyakorlata észak-európai csereüdülések szervezésében. Aki kíváncsi, hogyan csinálták, hívja dr. Nagy Imrét napközben a (36) 10-567-es vagy délutánonként a (36) 13-422-es telefonon. Mindenkit szívesen hozzásegít, hogy utánuk csinálja.

Olcsó szálláshelyek Magyarországon

címmel a Magyar Természetbarát Szövetség megjelentette az idei szálláslehetőségeket. Mit találhatsz meg a füzetben? Minden olyan szálláshely legfontosabb adatait — legyen az kemping, kulcsosház, úttörőtábor, gátórház —, amelyeknek napi ára nem haladja meg a 300 forintot, természetesen személyenként. A füzetben tájegységekre lebontva található meg a szálláslehetőségeket, s mellette a férőhelyszámot, pontos címet és telefonszámot, sőt még azt is, hogy hálósák, derékalj szükségeltetik-e a nyugodt alváshoz. A füzet megrendelhető a következő címen: Budapest 1065, Bajcsy Zsilinszky út 31. II/3. Magyar Természetbarát Szövetség. Még egy fontos információ: ára 60 forint. Szerkesztőségünkben megtalálható ez a füzet, ha bejössz vagy hívsz minket, segítünk a választásban!

Alapítvány Világtalan Gyerekekért. Számlaszámuk: OTP 218-98141-3762.

Homoszexuálisok, államigondozottak, tinik, börtönviseltek, börtönlakók, narkósok! Ezen az oldalon a leveleitek-re olyanok válaszolnak, akik maguk is megélték, átéltek azt: a sorshelyzetet, amiről beszélnek. Ha olyan levelet kapunk, amire mégsincs avatott levelezőnk, akkor megkeressük ahhoz is a leghitelesebb választót.

424 Ifjúsági hetilap

BUDAPEST

Könyves Kálmán krt. 76.

Céppel → 1087

Kézrel →

FELADÓ: "Péter" 424 szerk.

BUDAPEST

Könyves Kálmán krt. 76.

1087

Ez alkalommal minden kommentár nélkül közlök egy Romániából írt levelet. Ennek a levélnek az ad különös jelentőséget, hogy szerzője le merete írni és el merete küldeni. Romániában a homoszexualitás eddig büntetendő cselekmény volt. Az utóbbi években is többet zártak börtönbe, hajszoltak öngyilkosságra, vagy kínoztak meg, pusztán azért, mert homoszexuális hajlamaik vannak. Hangsúlyozom: nem mert valamit elkövettek, hanem mert homoszexuális hajlamaik vannak. Íme a levél (némi rövidítéssel): „Kedves Sorstársaim! Elnézést kérek mindnyájuktól, ha netán a megszólítás valakit is zavarna. Úgy érzem közös a sorsunk, bárhol is élünk a Földön. Nevem B.M. Nagykakucs, Bihar megye (Románia) kis falujában élek, csodálatos festői környezetben, a Sebes-Körös völgyében. 26 éves vagyok, már túl az első fiatalságon. Tudom, bátorság töltem, hogy írok, de sajnos mi eddig is léteztünk és a társadalom erkölcsstelen (züllött), szinte leprás tagjaként kezeltek bennünket. Nem akarok panaszkodni, mert nincs értelme... Tisztán látom és ítélem meg a helyzetemet. Elég kilátás-

talán a jövő, de azért remélem, most változni fog. Foglalkozásom tájképfestő. Fiatal koromban tehetséget éreztem magamban és mások szerint is tehetséges voltam, de a sors mást akart, s az érvényesüléshez vezető út eltöröltetett előttem. Így — és ne folytassam, mert ez már magánügy — csupán egy kis hétköznapi zéró lettem. A válságos években nem maradt más öröm számomra, csak az írás; a gondolatok és történetek leírása, mely nemcsak a saját problémám volt az utóbbi 10 évben.

Ami hiányzik, az a megértés, ami az emberekből elkölözött. Írásaimat sajnos még most sem tudom publikálni. De minden tőlem telhető elkövetek... Nem tudom, hogy a felszabadulás után elküldött cikkeim és írásaim miért nem kerültek publikálásra. De hagyjuk ezt! Miért is írok? Mert úgy érzem, határon kívül is sorstársak vagyunk, emberek, akik normálisan gondolkodnak és cselekszenek, pusztán egy dologban különbözünk embertársainktól. Egy kicsit mások vagyunk.

Szeretnék levelező-baráti kapcsolatot kialakítani „sorstársakkal” az anyaországból. Hasonló gondolkodású barátokat szeretnék, korosztály nélkül. Előre is köszönöm.”

Mindenki, aki B.M.-nek levelet óhajt írni, a nevemre írjon, a 424 szerkesztősége címére. Miután a pontos cím rendelkezésünkre áll, minden levelet továbbítok.

FELADÓ: Salló Hajnalka

BUDAPEST 424 szerk.

Könyves Kálmán krt. 76.

1087

Tini levezőnkől furcsa dolgot kért egy olvasó. Válaszoljon neki bármít, csak az legyen a címe: „Gondolatszabadság”. Íme:

Gondolatszabadság? Köpj a markodba és dörzsöld össze! Amíg valamit szabályozni lehet, addig az meg is lesz rendszabályozva rendesen. Az izmos gondolatok félénk szavait agyonütik. Csak a szótlán szavaknak van esélyük. A buta, az ostoba szavak maradnak bántatlanul. Az agyalágyult gondolatok hepciásokodó pofáskodása előtt mindenki térdet-fejét hajt. Csak az ostobaságnak és a semmitmondásnak van esélye. A ravasz gondolatok fortélyos szavai átjunak a rostán, de a ravasz gondolatok nem mindig egyenes gondolatok csüricsavarásai. Ne gondolkodj! Tagadd meg a szabadságot! Röhögj a gondolatszabadságon! Vagy gondolkodj és élj szabadon, s próbáld meg fölön csípni a gondolatszabadságot! A gondolat fegyvereivel tüzes szavakat lödözni a tunya vadakba, vagy a gondolat édességének mézescseppszavaival megszelidíteni a barátsággra hajló vadakat. A gondolatokban bízni lehet. A gondolatok mindig megássák az árkot, amelyen ki tudnak csörgedezni a felszínre. Ha a gondolat nem lehet végtelen, akkor körforgássá alakul és így lesz úrrá az elmén. De ha csupán a szó magabiztos, hamar derékbatörök, mert a szavak elhagyják a szavakat, a szavak felbolydulnak és kirajzanak, de rendezetlenül és izgágán ezerfelé, cserbenhagyva társait, mert nem térhetnek vissza a gondolatfészkek nélkül sehová. A szó gondolat nélkül aszalódottan leesik, a gondolat szó nélkül gyűrött massa, de a gondolat

szó nélkül már azt jelenti, hogy a szavaknak nincs szabadságuk, a gondolatnak nincsenek szögyermekük, csak gyülik és hőmpölyög a gondolatmassza, míg fölcsuszamlássá nem dagad. Az emberség az ember gondolatainak egyenessége és értéke. Az emberség nélküli embert akár le is lehet köpni, vacak, taposmalomba se jó. Az ember nem fosztható meg emberségessé válásának lehetőségétől! Az emberből nem boncolható ki az emberség! Vagy vegyünk szikét meg egyebet! Túrjunk bele az emberségbe! Vizsgáljuk felül a gondolatokat! Nyiszáljuk ki a fölölölegest! A lázítót! A kétségbeejtőt! A furcsát! A mást! Hátha belevérzik az elme, elvérzik az őszinteség, egyenesség! Hátha roncs csúszómászó lesz az emberből! A szavaitokon akartok taposni? A gondolatokban akartok kezet mosni? Ó, kicsikék, az élet súlya rátelepszik törékeny ujjacskáitok bütykére, melyet egy herceg ravaszon tároltak, véletlenül, hisz a ravaszhoz egy fájtos revolverke is dukál, s mi lesz, ha az élet azzal a csöppnyi súlyával éppen meghúzza a ravaszkat az ujjacskáitok által? Csak egy pukk, ennyi lesz, egy icpicike pukk. Veszteket akarok, kicsi-kis gondolatvizorok! Ezt pedig mi tesszük hozzá:

NAGY LÁSZLÓ
Balassi Bálint lázbeszéde
(részlet)

Ördög már veletek, ti álszent hivatalok, hites uraságok csipkegallérban csuhában, kik arcomat dongva a kárt örvenditek rajtam, dongók, a szentlélek dühödött pirosa kitélt.

De ti bejöttök sátorom száján szalaggyanánt, utatok sötétül Bécsig, hol jó hír a gyászír. Hány sértett fenség marka eresztett szemfedőnek, csipeszes inkvizíciónak, ti dogma-dongók!

Új szolgáltatás

A „Péterhez” érkező levelek is azt bizonyítják, hogy főleg a vidéki homoszexuálisok kapcsolatteremtési lehetőségei tragikusak. A Lokál klub nekik túl messze van. A 424 ezért segít a levelezés útján való partnerkeresésben. A jelentkezők rövid bemutatkozását és igényeit jelöljük a lapban. A jelgájukra érkező leveleket pedig eljuttatjuk hozzájuk.

(De, hogy senki se vádolhasson minket hátrányos megkülönböztetéssel, a heteroszexuálisok partnerkereső leveleit sem utasítjuk vissza.)

Próbáljuk együtt!

Burgonyatermesztés 1 négyzetméteren (— kicsi kertben, udvaron)

Készítsünk egy 1x1 méteres alj nélküli faladát. A jó szellőzés biztosításához minden oldalra vágjunk 5-6 darab 5-5 cm átmérőjű lyukat. Szerezzünk be 1 köbméter jó minőségű, humuszban gazdag termőföldet.

A láda aljára tegyünk 10 cm vastagon gallyakat, sövénynyesedéket stb., ami a ládába jutó felesleges vizet elvezeti. Terítsünk rá 20 cm termőföldet, és ebbe ültessünk négyzettrácsosan 16 szem, napfényen előcsíráztatott, ép, egészséges burgonyagyagmót. Az egész tetakarjuk be 5-6 cm földdel, és locsoljuk meg.

Az egyenes öntözés eléréséhez állítsunk a ládába 2 darab sűrűn (lyuggatott) perforált műanyag csövet (drén-cső), amit kitölthetünk kavicsal. A földet annyira locsoljuk, hogy sem túl nedves, sem túl száraz ne legyen.

Amikor a hajtások körülbelül 35 centisek, akkor terítsünk az egészre 20 centiméter földet óvatosan, úgy, hogy a növények ne sérüljenek meg. Vigyázat, ha a földből nem elég nagy hajtás áll ki, akkor a növény elpusztul! Ezt a rétegezést a láda tetejéig folytatjuk, ott hagyjuk az ily módon „félrevezetett” növényt megbokrosodni. Természetesen a bogarakat és a lárvákat szedjük le róla.

Megfelelő gondozás mellett — ha szerencsénk van — a növény szára körül minden szinten találunk gumófészkeket, és egy köbméter földből 40-60 kg burgonyát nyerhetünk.

Paprika és paradicsom termőoszlopon (erkélyen, udvaron, kertben) Használhatunk készen vett palántát, de termelhetünk magunk is. Ezt február végén, március elején kell elkezdni. Helytől és lehetőségtől függően faládba

vagy virágcserepbe tegyünk termőföldet. A föld ne legyen trágyázott, ne használjunk műtrágyát sem, hogy a palánta tömött szövetű, egészséges, erős, a betegségekkel, kártevőkkel szemben ellenálló legyen. Megfelelő például, ha virágföldet normál kertifölddel keverünk. Ebbe szórjuk bele a vetőmagot: paradicsomból ajánlott a Kecskeméti merev szárú (K407), paprikából az Alba Regia vagy a Kosszarvú. Vigyázzunk, hogy a föld ne száradjon ki, a paprika több vizet kíván. Ha a növények kihajtanak, ültessük szét őket ládán belül, vagy tejfölös poharakba két-két darabot, esetleg ritkítsuk a sorokat.

A palántákat május közepe táján, fagyosmentek után lehet kiültetni, addigra készítsük el a termőoszlopokat. Vegyünk elő 1-1 műanyag zsákot, ezeket töltsük fel jó minőségű, humuszban gazdag termőfölddel. Állítsunk bele 1-1 a burgonyánál már ismeretett drén-csövet, hogy a belocsolt víz egyenletesen nedvesítse a talajt. A zsákra oldalt körülbelül 20-25 centiméterként vágjunk 2 centi átmérőjű lyukakat, és ide ültessük bele kettesével a palántákat. A tetjére is telepíthetünk néhány növényt. Az így beültetett zsákokat tegyük szélvédett, napos helyre és rögzítsük, hogy ne dőljön el — kössük ki, vagy karóval szúrjuk a földhöz. Vigyázat: túlzottan meleg helyen a növények kiégnek!

Ha szükséges és a palánták szára nem elég erős, kis botocskákhoz erősíthetjük őket. Ügyeljünk a talaj nedvességére, a paprikát mindvégig alaposabban locsoljuk! Gondos ápolás mellett június végén, július közepén már szedhetünk termést, és egész nyáron élvezhetjük saját munkánk gyümölcseit. Haszna mellett üde, zöld szabadteri dísz is.

Két oldallal előbb olvashattak arról, hogy — állítólag — már a honi iskolák előtt is megjelentek a kábítószerbevetők. Várjuk azok jelentkezését, akik ilyet saját maguk tapasztaltak. Aki tárgyi bizonyítékot is hoz, az valami extra jutalmat kap. (Jelentkezés a 424 címén vagy telefonszámain.)

Ifjúsági klubok,
iskolaszövetkezetek!

(s egyáltalán mindenki!)

Épüljete be a 424 terjesztőhálózatába!
Már ötven-száz példány terjesztésére is tudunk üzletet kötni. Érdeklődjete a 114-0840 és a 133-5950 telefonok 21-25-ös vagy 21-79-es mellékein.

Hálózzuk be az országot!

LEVELET VÁR:

Salló Hajnalka (a tini), Kinai Attila (narkósügyek), "Péter" (homoszexuális ügyek), Makai Petra (szekták), Báthori Erzsébet (menekültügyek), Házi Magdolna (rokkantügyek), Sámson Sándor (börtönügyek)

Hogyan

szerezzünk lakást?

A legegyszerűbb módja az, természetesen, hogy vegyünk... Tudom, hogy ez az olvasók zöme előtt rossz viccnek tűnik, de valóban ez lenne a legtermészetesebb dolog. Nem is kell hozzá más, mint eladó lakás és sok-sok pénz...

Ha egyikkel sem rendelkezünk, más utat kell választanunk, hiszen sokan laknak olyan lakásokban, amelyet nem vásárlással szereztek.

Tanácsi lakással is kísérletezhetünk, ha megfelelünk különböző feltételeknek, de mindannyian tudjuk, hogy gyors sikert nem érhetünk el ezzel az ötlettel.

Mit tegyünk hát? Körül kell nézni rokonaink, ismerőseink és azok ismerősei között. Nagyon sok olyan idős ember él vidéken és Pesten egyaránt, aki a mai gazdasági helyzetben egyre nehezebben látja el magát, valamint fizeti a lakás napról-napra növekvő költségeit.

Ezeknek az egyedülálló embereknek sokszor megfordul a fejében, hogy kellene valaki, aki gondjukat viselné, de általában nem ismernek ilyet. Hirdetéssel csak igen kevesen próbálkoznak, tudjuk mennyire bizalmatlanokká válnak polgártársaink öregkorukra. Marad a rokon, ismerős által javasolt személy, aki rendes, szolid, megbízható, házas, stb. Ezek legyenek mi.

Néhány heti ismeretség, látogatások sora (ilyenkor mindig vigyünk kisebb ajándékokat, segítsük a házigazdát kisebb munkákban, kérdezzük meg, kell-e valami az ABC-ből...) új ismerősünk maga fogja szóba hozni az eltartási szerződés kérdését. Természetesen ezt a minket ajánló rokon is sugallhatja, minden az adott helyzettől függ.

Most értem el az igazi témához, a tartási és életjáradéki szerződések kérdéséhez. A bevezető ellenére tudom, hogy ez tömegek lakásgondját nem oldja meg, de rendkívül fontosnak tartom, hogy egy ilyen szerződés aláírása előtt mindkét fél tisztában legyen „tettének” következményeivel.

TARTÁSI SZERZŐDÉS

Az ilyen típusú szerződések persze nem a jogalkotó azon szándéka szerint kerültek be a magyar jogrendbe, hogy a lakásmegoldásokat segítse ezzel, egészen prózai célja volt. Úgy gondolták a Polgári Törvénykönyv alkotói, hogy „bár az öregek, munkaképtelenné vált személyek ellátását, gondozását egyre fokozódó mértékben a társadalom vállalja magára,

a társadalom fejlődésének és alakulásának hosszabb időszakán keresztül szerepük lesz még ezeknek a szerződéseknek, egészen addig, amíg a rászoruló személyek szükségleteinek ellátását teljes mértékben az állam, a társadalom tudja biztosítani...” Úgy gondolom, hogy erre néhány napot még várni kell, ismerked-

jünk meg tehát azzal a szerződéstípussal, amely bár nem erre a célra jött létre, de ma jónéhány embernek az egyetlen lehetőség arra, hogy belátható (!) időn belül lakáshoz jusson.

A tartási szerződésben az egyik fél arra kötelezi magát, hogy a másik felet ellenszolgáltatás fejében, vagy anélkül eltartja.

A tartási szerződés alapján a kötelezett a jogosultnak mindazt köteles szolgáltatni, ami megfelelő eltartásához szükséges. Köteles tehát élelmezni, fűtést, világítást, mosást, ruházatot biztosítani számára, betegség esetén orvosi kezeléssel, gyógyszerrel gondoskodni és halála után eltemettetni. A természetben nyújtott tartás tehát különféle szolgáltatások összessége, amelyben a nyújtott dolgok,

munka és pénz elemei keverednek. A tartási szerződés létrejöttéhez nem feltétlenül szükséges, hogy a tartásra kötelezett kizárólag maga gondoskodjék a jogosult minden irányú szükségleteinek kielégítéséről. (Például egy egyetemistát fel lehet bérelni a házimunkák ellátására, bevásárlásra.)

A polgári törvénykönyv rendelkezése szerint az érvényességhez a szerződés írásba foglalása és annak hatósági jóváhagyása is szükséges. Az írásbeliség nem szorul magyarázatra, a hatósági jóváhagyás viszont igen. Államigazgatási szerv (az eltartott lakóhelye szerinti illetékes városi, kerületi tanács végrehajtó bizottságának igazgatási osztálya, illetve községekben a községi tanács végrehajtó bizottságának szakigazgatási szerve) a benyújtott tartási szerződés alapján a helyszínen megvizsgál(hat)ja a felek kö-

— mivel az nem az eltartott tulajdona — ez a lehetőség nem áll fenn.

A tartási szerződés teljesítését az engedélyező államigazgatási szerv ellenőrzi, nemteljesítés, vagy nem megfelelő teljesítés miatt bármelyik fél ehhez a hatósághoz fordulhat, amely békítést kísérel meg. Eredménytelen békítés esetén kioktatja a feleket a szerződés bírósági úton történő megváltoztatásának, esetleg megszüntetésének lehetőségéről. Súlyosabb szerződésszegés esetén az államigazgatási szerv az ügyészséghez is fordulhat.

A fentiekből egy rendkívül fontos gyakorlati tudnivaló következik. Jóban kell lenni a szomszédokkal! Mindenkinek vannak irigyei, a szomszéd is kinézhet már a fiának a velünk szerződött öreg nénit, s mint tudjuk, a szomszéd minden gonoszságra képes... Alaptalan rágalmaival, ismétlődő feljelentgetéseivel még az eltartottal fennálló jó kapcsolatunkat is tönkretelheti, nem is beszélve arról, hogy miket mesél majd az ellenőrzésre megjelenő tanácsi embereknek.

A tartási szerződések körében gyakran előfordul, hogy a természetben való tartás lehetetlenné válik. Ilyen esetekre rendelkezik úgy a törvény, hogy bármelyik fél kérheti a bíróságtól a szerződés átváltoztatását életjáradéki szerződéssé.

AZ ÉLETJÁRADÉKI SZERZŐDÉS

Életjáradéki szerződés alapján az egyik fél meghatározott pénzösszeg vagy terménymennyiség időszakonként visszatérő szolgáltatására köteles. A két szerződés között nagy a hasonlóság, hiszen mindkettőnek az a célja, hogy biztosítsa az egyik fél anyagi ellátását, létfenntartását. Amíg azonban ez a tartási szerződésnél természetben történik, többnyire az eltartott háztartásában, addig az életjáradéki szerződésnél ebből a célból a kötelezett meghatározott időszakonként visszatérően vagy bizonyos pénzösszeget, vagy a jogosult ellátására szükséges árut, élelmiszert, tüzelőanyagot, (stb.) ad.

Életjáradéki szerződés alapján lakás bérletét nem lehet folytatni! Ezzel a megoldással tehát csak öröklakás, családi ház és egyéb tulajdonban álló ingatlant lehet megszerezni. Tanácsi bérlakás esetén tartási szerződést kell kötnünk!!!

A két szerződéstípus közti hasonlóságot az is bizonyítja, hogy a törvény szerint az életjáradéki szerződésre a tartási szerződésnél ismert szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Segítségként, és nem a téma lezárásaként szerkesztőségünk felajánlja, hogy egy lapunkból kivágott mozdony, valamint felblyegzett boríték ellenében tartási szerződésmintát küldünk olvasóinknak.

Természetesen a leveleket is várja:

dr. Jenő

Megrendelőlap

Megrendelem a 424 című lapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve

Címe (város, község, kerület)

(utca, tér, lakótelep)

(emelet, ajtó)

Irányítószám:

Előfizetési díj egy évre 780 Ft, negyedévre 195 Ft

Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautalványon egyenlitem ki.

alíírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítve az alábbi címre kérjük feladni: Hírlap-előfizetési és Lapellátási Iroda, 1900 Budapest, Lehel út 10/a
Az átfutási idő általában 2 hónap.

rülményeit és azok alapján jóváhagyja a szerződést, vagy a jóváhagyást megtagadja. Jó tudni, hogy ha az államigazgatási szerv a bemutatástól számított 60 napon belül nem nyilatkozik, úgy a szerződést jóváhagyottnak kell tekinteni.

A tartási szerződés ismérvei közül ki kell emelni a huzamosságot, a járadék-szerűséget és a személyhez kötöttséget. Ha a felek másként nem rendelkeztek a szerződésben, akkor az az eltartott, esetleg az eltartó haláláig szól. Nincs kizárva azonban, hogy a felek rövidebb — bár huzamos — időben állapodjanak meg.

A kötelezett szolgáltatási rendszeresen ismétlődnek, időszakonként, esetleg naponként (élelmezés, fűtés, stb.)

A személyhez kötöttség viszont azt jelenti, hogy a jogosult azt, ami a szerződés szerint jár neki, csak saját maga veheti igénybe, ugyanígy a szolgáltatásokat a kötelezett is csak személyesen teljesítheti (kivéve persze a feljebb említett lehetőséget az egyetemistákkal).

A TARTÁS ELLENÉRTÉKE

A közhiedelemmel ellentétben a tartás ellenértéke nemcsak lakás lehet, hanem egyéb ingatlan is, sőt ingóvagyon is. Lakás átengedése fejében vállalt tartás — különösen városokban — a leggyakoribb. A már említett nehéz lakáshelyzet következtében gyakran kerül sor olyan szerződés megkötésére, ahol a lakás bérleje lakásának egy részét tartás, illetve gondozás fejében lakással nem rendelkező fiatalabb embernek, házaspárnak engedti át. Az eltartókat ilyen szerződés kötésére az ösztönzi, hogy a lakásügyi jogszabályok szerint az eltartott bérlő halála esetén a bérleti jogviszonyt folytathatják.

Rendkívül fontos, és az eltartók érdekeit védő lehetőség az, hogy a tartási jogot az ingatlannyilvántartásba be lehet jegyeztetni. Ez természetesen csak az ingatlanoknál jöhet szóba, tanácsi lakásnál

Fiatal,
szellemdús és
bulldogtermészetű
managert keres
a 424
szerkesztősége.
Feladata
elsősorban
a saját
terjesztőhálózat
felállítása.
A melő nagy,
a díjazás
eredmény
szerint.
Érdeklődni
a 114-0840-es
és 133-5950-es
telefonszámokon
a 21-25-ös
és a 21-79-es
mellékeken.

„Megússem, vagy ne üssem?” Néha nagyon nehéz nem pofán vágni: a gyereket, a szülőt, a tanárt, a tanítványt, a kollégát, az ügyfelet, az ügyintézőt, a kalauzt, az útitársat, a polgártársat... Néha nagyon nehéz nem betartani: az osztálytársnak, a balszélsőnek, az üzlettársnak... Néha nagyon nehéz nem totális és porig alázó győzelmet aratni akárkin... Mondd, (írd!) te hogy csinálod, hogy ne üss, s ne üssenek?!

JOGTIPRÁS-GYŪJTÓ

Sulipályázat

Néhány hónapja a gyermekjogokról szóló kerekasztalbeszélgetésen mondta Sári Lajos iskolagazgató: az iskolai házirendek legtöbbje kifejezetten jogtiprás-gyűjtemény.

Igaza van? — Nézzünk utána! A 424 kéri, hogy küldjétek minél több érvényben levő iskolai házirendet, megtoldva egy kis indoklással: hol és miben sérti az emberi- és gyermekjogokat. Pályadíjat egyelőre nem írnak ki, mert annak felajánlóját is keressük. Bárki, aki a jogtiprás-gyűjtőknek felajánl valami tisztes pályadíjat, megkaphatja tőlünk a gyűjtés teljes eredményét. (Akinek kell, kérjük mi-

nél hamarabb jelentkezzen a szerkesztőségben!)

A már említett beszélgetésen Boros László szociológus azzal toldotta meg a fentieket, hogy a lakóház-, üdülési-, kórházi házirendek semmivel sem maradnak el a jogfosztást illetően az iskolai házirendek mögött.

Ezeket is szívesen összegyűjtjük. (Ugyanolyan pályázaton, ahogy az iskolai házirendeket, s ugyanúgy keressük pályadíjfelajánlót is.)

NÉZŐ A SZÍNPADON

(Schwajda György: Csoda)

A Csoda nem az, hogy a néző kínjában és a darab poénjain is végignevetheti az embert nyomorító mindennapi történetet. Noha Schwajda György színműve a komédia kategóriájába soroltatott, valójában a tragédia kikomédiázása és a komédia tragédiája is.

A történet helyszíne bárhol elképzelhető, ahol a hivatalnak csak a szabály fontosabb az embernél. A főszereplő vak nyomdász, aki — miután lejárt az egy évig tartó betegállománya — nyugdíjra kéri. Mert kérni kell, s ha a hivatal teljesítettnek tartotta minden feltételét, ak-

kor adja. De ez a nyomdász nem kaphatja meg, mert a nyugdíjhoz még másfél évig keresőképtelennek kell lennie. Aki viszont nem nyugdíjazható, de lejárt a betegállománya, az keresőképes. A vak nyomdász is, s ő elhiszi, hogy valóban az. — Mert miért hazudna a hivatal? — teszi föl teljesen jogosan a kérdést azoknak, akik kételkednének. S levonja az „állampolgári” következtetést is: aki keresőképes, az nem beteg, — ő lát... Kálváriája megkezdődik: dolgozni megy, s hogy ne rúgják ki, a szedőcsoporthoz szocialista brigádjába — a vállalatvezetés és

az ő tudtán kívül — elvállalja helyette a munkát. És Schwajda egyetlen lehetőséget sem hagy ki, amivel a „termelőmunka” mítoszt rombolhatja. A semmihez nem értő, de a papírokkal nagyon jól elbábráló művezető; a munkások előtt „öntudatos”, de az igazgatótól rettegő szakszervezeti bizalmi; a „szociáldemokrata”-módon lázongó öreg szakai, aki karba tett kézzel szidja a lógókat; a kétsoros öltönyben, hófehér ingben, s csokornyakkendőben „üzemet látogató” igazgató; a „termelésnövelő” szociális juttatás („Gizike segge”, akitől/amtől —

miután tizenegy órakor végigment a műhelyeken — megugrik a termelés); és a mindent elvállaló fiatal szakmunkás („megszavaztuk, hogy te vállalod...”), akit végül a vállalásai visznek sírba; és a temetésén a Munkás gyászinduló... És a kinti világot is ízeire szedi Schwajda: a nyomorúságos otthon; a korrupciót, amelyben tízezer forintért még a vak ember is szerezhethet jogosítványt. Sőt, a brigád a vak nyomdásznak kényszerből szeretőt is szerez, aki a lezüllött, rút öregasszonyok önértetével hiszi el, hogy újra szép... A szerető és a felesége mellett már csak alkoholistává kell válnia a megnyomorított embernek, mert az életben mindent megszerzett már — lakást, bútort, kocsit —, csak részeges nem volt még. És ez kell ahhoz, hogy ne legyen öngyilkos, amikor a vágyai beteljesülésének csúcán érzi magát...

A József Attila Színház éppen időben tűzte műsorára Schwajda darabját. Akkor, amikor a néző legtöbbet érhet meg a múltjából; s abból, hogy a jövője sem lesz sokkal különb. Kinevetheti saját nyomorát — utólag és előre is. Azt a kérdést pedig már föl sem teszi magának, hogy a történet végén is ő nevet-e (ha egyszer véget ér); ha ezt most a bársonyszékben ülve meglehet. Az életben ugyanis bárki megkaphatja bármelyik szerepet...

N.A.L.

J. Kiss S.

Csiccsó magyar filmen

Nem láthattam minden magyar filmet, így nem állíthatom felelősséggel, hogy minden idők legrosszabb magyar filmjét forgatta Hartai László Cicciolináról. A legalább négy egymással tökéletesen összehagyott filmötletből kettő érdekes is lehetne. Talán kár értük.

A film pár évvel ezelőtti Filmhíradó-részlettel indul. Büszkeséggel elegyített furcsalkodással számoltak be annak idején Staller Ilona radikális párti olasz képviselő látogatásáról a magyar Parlamentben. Bizony protokollárisan járt neki a hivatalos fogadtatás, a tisztségviselő udvarias tapsa. Ő nem tett mást, csak működött ebben a helyzetben is kihívó, provokatív figuráját. Nevetségesen hatottak honatyáink.

Eszembe jutottak sajtónk első, csúfondáros híradásai arról a botrányról, melynek során ez az eleve elhibázott polgári rendszer, a többpárti parlamenti demokrácia önmaga csapdájába esve kénytelen egy ócska pornósztrájt politikusként komolyan venni. És mindezt a vatikáni bíborosi testület orra előtt! Politikai töke lett itthon egy ottani politikai erő fricskájából. (Kínálkozó, jelenlegi hazai párhuzam Nagy Feró épp e hasábon folyó elnökjelöltségi kampánya). Ráadásul a híradások sokáig haboztak közölni, hogy Cicciolina hazánk lánya. Büszkének legyünk rá avagy röstellkedjünk miatta? Lehetett elég gondja az APÖ-nak (az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztályának, az akkori legfelső sajtóirányító, cenzori szervnek). Mivel éppen a nyugati magyarság felé való „nyitás” korát éltük, a büszkeség mellett döntöttek. A mi Ilonkánk nem maradt hálátlan, elhozta pártja, az olasz radikálisok soros kongresszusát Budapestre. Nálunk még az egypártrendszer rúgta utolsó hónapjait: nyitottságunkat bizonyítandó be kellett engedjünk a nagy valutabevételt is biztosító rendezvényt. Nem győzték agyonhallgatni. Ha szó esik róla, akkor arról is szó kell essék, hogy van olyan politikai erő a világon, amelyik nem hajlandó elismerni semmi hatalom, semmi tekintély uralmát az ember természetes szabadságjogai fölött. Egy olyan erő,

amelyik természetes ellenzéke minden állami stuktúrának. Az egyik ilyen ellenzéki akciójuk tárgyát találták meg annak idején Cicciolina figurájában. Képviselővé jelölték, kampányát a profi játékszabályok betartásával parádésan megszervezték. Gondolom, ők lepődtek meg legjobban a hecc sikerén: a társadalom nem kis része fogékony volt, no nem Cicciolinára, hanem a jelölése mögött működő indulatokra, ingerültségekre.

Aztán egy-két évig csönd volt Ilonkánk körül. Sok minden változott itt a Duna mentén, nyilván a Tiberis partján is. Akkor Cicciolina újra felbukkant az immár szabadabb hazai sajtó igen nagy örömeire. Már nem politikusként érkezett, ha-

nem pénzt keresni akaró, fellépést kereső, pályafutása csúcspontján nyilvánvalóan túljutott erotikus sztárként. Kampánya elején könyv jelent meg róla, majd egy gyenge műsoros kazetta. Kiskunmajsára szervezték első fellépését. A helyi művelődési ház próbálta volna a remélt nagy bevétellel pótolni a szocialista állami gondoskodás megnyirbált forrásait. A meztelenségbe azonban megint beleszólt a politika: az MDF helyi csoportja és a település papjának tiltakozására megmenekültek a helyi polgárok immár nem szocialista erkölcsi.

Azt hiszem, ez az el nem készült, Parlamenttől Kiskunmajsáig című film lehetséges vázlata. Szívesen megnézném...

N.A.L.

A doboz fekete és hallgat...

A fekete doboz repülőgépeken, tengeralattjárókon, nagy sebességű vasúti szerelvényeken, hosszú járatú kamionokon éjjel-nappal munkában van. Rögzíti a tényeket. A fizikai és kémiai hatásoknak éppúgy ellenáll, mint a mechanikai megpróbáltatásoknak. A Fekete Doboz nevét lassan tanultuk meg, mert mint ellenzéki video folyóiratot csak az arra érdemes, természetesen ellenzéki nézők láthatták. Az illegális érthető: igazságot felmutatva dolgozni nem hozhatott elismerést, sőt, csak tiltás és állandó rendőri macera lehetett az eredménye. Am az idő meghozta a Fekete Doboz munkásainak is az elismerést, a legszélesebb nyilvánosságot. A legújabb példa erre a Néprajzi Múzeumban látható videoiratuk, amely két és fél órában mutatja a romániai forradalmat, a mellette lévő fotókiállításal együtt, Napforduló címmel.

Kerestem hát én is őket, de az általam nagyrabecsült Fekete Doboz elutasított. Hosszas telefonálgatás után sikerült egyik vezető munkatársukkal beszélmem, de amint kimondtam, hogy 424, már nem én, hanem ő kérdezett. Mégpedig, hogy ki a kiadója az újságnak, és mikor elmondtam, hogy egy kft., annak összetételéről érdeklődött. Mikor a tökebefektetők felsorolásában a DEMISZ-ig jutottam, rögtön elzárkózott a további beszélgetéstől, azt mondta, majd akkor jelentkeztem, ha az már nem lesz a kft. tagja. Hogy miért és mit akarok a Fekete Dobozról írni, az nem is érdekelte. Csak az, hogy olyan újságnak nem nyilatkozik, amelynek ilyen politikai

szerv a tökebefektetője. Ugyanakkor azt is hozzátette, talán udvariasságból vagy mit tudom én, hogy az újság egyébként tetszik neki, szimpatikus, majd megelőzendő további próbálkozásaimat, letette a kagylót.

Pedig lett volna mit kérdezmem. Például, hogy munkálkodásuk első éveiben milyen nehézségekkel, személyiségekkel kellett megküzdeniük, kik segítették, kik gátolták őket munkájukban? Hogyan lettek bátrak, leleményesek, gyorsak? Miért csinálják éppen ezt, miért nem művészfilmeket török a fejüket? Hogy lehet tűzvonalban dolgozni? Hogy lehet hullámzó tömegben biztonságosan forgatni a kamerát? Mennyiben újságírás a videofolyóirat, mennyiben filmezés? Mennyiben időt álló ez a munka? Fontos-e számukra, hogy azonos politikai beállítottságú munkatársak dolgozzanak együtt? Egyáltalán tartoznak-e valamilyen párthoz, szervezethez, hova és miért éppen oda? Lehet-e megválaszolatlanul hagyni kérdéseket? Kinek a joga a kérdés és kinek van joga a választ megtagadni? Hogy mi a véleményünk közös dolgainkról? Mit szólna a Fekete Doboz bármelyik munkatársa, ha a kamera előtt álló riportalany arról érdeklődne, hogy ki, milyen pénzzel és miért támogatja a munkájukat?

(A feltett kérdésekre az esetleges válaszokat még mindig várjuk. „A feléd nyújtott kézbe ne köpj bele!” jeligére a szerkesztőségbe.)

T. Szabó Ervin

Zsarugerinc piros mártásban

Michael Cimino: A Sárkány Éve

Illik-e bevallani, ha az embert újra elvárszolta egy amerikai maffia-film profiz-musa? A rendező, a színészeké, az operatőré, és az oly ritkán említett vá-góé. Vajon mi ennek a lenyűgöző profiz-musnak a titka? Az ábrázolás hitelessége.

származását, hús a húsunkból, vér a vé-rünkől. A vietnami háború során el-vesztette a normális emberi kapcsolatokban való létezés elemi képes-ségét is, ugyanúgy él a világáros sűrűjé-ben, ahogy annak idején a dzsungelben, ahol megszokta, hogy az életben mara-

tragikus és felejthetetlen decemberé-ben.

Aztán itt a vietnami háború. Az 1985-ben készült film, aligha véletlenül került el eddig Magyarországot. Stanley White egy vita hevében elítéli volt hadseregé-nek főnökeit és az USA akkori kor-mányát, hogy nem hagyták végigharcolni a háborút. Meg kellene botránkoznunk, mert a mi számunkra a vietnami háború az ártatlan, házáját védő Dávid (Észak-Vietnam) és az aljas, imperialista Góliát (USA) küzdelme volt. Anélkül, hogy fel-menteném az Egyesült Államokat (mi-lyen joga van tehetném?!), rá kell ébrednünk lassan, hogy Észak-Vietnam alighanem az egyik legbigottabb sztá-li-nista diktatúrája volt a „szocialista tá-bornak”, és laoszi, kambodzsai intervenciói aligha minősíthetők ártatlan és hősiességű háborúknak. A New York-i maffia ellen felesküdt zsarú a maffiákkal való kiegyezést a vietnami békekötéshez hasonlítja. Ha végiggondol-juk a szovjet érdekszféra mostanában nyilvánosságra került valóságos történel-mét, nem is tűnik olyan abszurdnak az összehasonlítás.

A vietnami háború görceit hurcoló fő-hős úgy szidja a „sárgákat”, ahogy mife-lént a szabadszájúbbak „cigányoznak”, „zsizóznak” vagy éppen „fasiztáznak”. A rendező a film történetének segítségével a megértés, az elfogadás felé hajlítja a kíméletlen valóságot. (Nagy a hagyomá-nya a nemzetek, fajták, felekezetek közti ellentétek lélektani feldolgozását célzó szándéknak az amerikai film törté-netében. Hány amerikai film hősei egy-mással szemben gyűlölködő fehérek és négerek, keresztények és zsidók, vagy, mint ebben a filmben is, fehérek és sar-gák, akik a filmek végére, ráébredve em-beri mivoltukra és egymásra utaltságukra, együtt aratnak győzelmet a Gonosz felett.)

Maffiáktól, korrupciótól elrako-sodott társadalom, széthulló emberi kapcsola-tok, félelem, szorongás, védtelenre csu-paszkodott idegrendszer. Némi megértéssel, szépséggel és érzelmmel kí-vánja mindezt fogyaszthatóvá tenni a rendező, Michael Cimino. Nem olyan nagy bűn: akár egy jó népmese, megbor-zongot a Sárkánnyal és végül mégis meg-melengeti a szívünket a reménnyel, hogy a szegény ember legkisebb, legszánniva-lóbb, leghívebb fia mégiscsak elnyeri a szépséges királykisasszony szerelmét.

Görgényi István

Pedig a film története leírható, akár egy igényes szakácskönyv receptje: „New York-i zsarugerinc piros mártásban, sár-ga körítéssel. Végy egy vietnami katoná-korában elvadult, mégis velejéig tisztességes zsarut; kérj fel egy sztárt az eljátszására (Mickey Rourke jól megte-szi), helyezd egy maffiaháború kellős kö-zepébe, amelyben egy hatalomra kiéhezett ifjanc épp felrúgja az addigi egyezségeket a rivális bandákkal és a vá-rosi rendőrökkel! Kell még egy szép, időnként meztelen lány, és fűszerezd mindezt némi kínai egzotikummal!” A hitelesség titka az alaposágban, a részletek iránti alázatos tiszteletben rejlik. A főhős, Stanley White, hiába hang-súlyozza oly gyakran lengyel

dás egyetlen esélye, ha ő lö előbb, és tudja, hogy csak a vakmerő szembeszál-lás eredményes védekezés az esztelen erőszakkal szemben. Félelmei a mi félel-meink, indulatai a mi indulataink. A maffiák hatalmi viszonyait átrendezni kívánó ifjú a zavar- és félelemkeltés legdrasztikusabb módját választja: kábí-tószerekkel tartott és megvadított fiatalokkal végezteti a „piszkos munkát”. A film egyik legfélelmesebb jelenetében ketten közülük gépfegyverekkel végeznek esztelen pusztítást egy turistákkal zsúfolt étteremben. A jelenet kíméletlen brutali-tását minősíthetnénk hatásvadászatnak, ha nem produkáltak volna hasonló tő-megmérésekben a Securitate kábítószere-l feltűzött fiatal zsoldosai 1989

„SEGÍTSETEK!”

Szécsi Magda kiállításán — Tatabányán — ahogy végignéztem a képeket, hirtelen végigfutott rajtam a hideg. Minden egyes kép mintha „segítségért” kiállt volna. Lefestette a gyöttrődést, fájdalmat, megvetettséget. Ha felületesen nézi végig az ember a kiállítást, csak foltokat, arcokat lát. Ezek a ké-peken külön-külön el kell gondolkozni, és akkor ér-zi át az ember azt amit a „cigányok” éreznek. Mert ezek a festmények a sorsukat ábrázolják. Tu-lajdonképpen felhívják a figyelmünket, a magyarok figyelmét a szenvedésükre. Egyenjogúságot követel-nek, harcolnak önmagukért. Ez a kiállítás jótékony céllal készült. Egy nemes cél érdekében. Cigány-múzeumot szeretnének létesíteni. Felkerestek több nagyobb intézményt, hogy segítséget kérjenek, de mindenhol elutasították a kérelmet. Azzal a véle-ménnyel: „Hogy minek a cigánynak múzeum?” Azért kell, hogy a kultúrájukat, hagyományait megőrizték, fejlesszék. A kiállítás után egy cigá-nyegyüttes játszott, táncolt és énekelt. Nagyon mély beleéléssel és tenniakarással csinálták azt, amit bemutattak. Én azt hiszem, örök életemre él-mény marad, amit álltam, PEDIG ÉN MAGYAR VAGYOK.

Németh Judit
16 éves

Hirdessen a 424-ben!

(Meglásd, megegyezünk)

METÁL

Az Elektromos Krokodil szerint az alábbi csapatok és dalok legnépsze-rűbbek az elmúlt héten.

- The Cult: Sonic Temple
- Vain: No RES PECT
- A. Cooper: Trash
- Carcass: Symphony of Sickness
- Evil Sinner
- Auróra: Viszlát, Iván
- Iron Maiden: Made in England
- Running Wild: Death or Glory
- Ratos de Porao: Brasil
- Testament: Practice what you Preach

424 menetrend

Van fantáziád? Ha igen, nyerhetsz különböző könyveket, mozi-, színház- és koncertjegyeket. Ha az itt felsorolt prog-ramok bármelyikét meg-látogatod és beküldöd szerkesztőségünknek an-nak legötletesebb bizo-nyítékát, hogy valóban ott jártál, és azt is meg-írod, hogy milyen aján-déknak örülnél a legjobban, akkor azt meg is nyerheted.

Február 19-én
Erdélyi képek — képeslapkiállítás nyílt Veszprémben, a megyei művelő-dési házban.

Szepes Gyula festőművész és Domon-kos Béla szobrászművész kiállítása nyílt a nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Házban.

Február 20-ától
Matusz Péter grafikusművész kiállítá-sa a győri városi könyvtárban.

Február 21-én
Iniciálé festőverseny volt diákok ré-széere, a pécsi nevelési központban. (Küldjétek az iniciálétermésből a szerkesztőségnek!)

Gyurkovics Hunor szabadkai festőmű-vész kiállítása nyílt a debreceni TIT-galériában.

Február 22-én
Aktifotók — Máté András fotóművész kiállítása nyílt Püspökladányban.

A kézművesipar Kalotaszegen — kiál-lítás nyílt a veszprémi Bakonyi Múze-umban.

Február 23-tól
Benesik Gábor szobrászművész kiállí-tása a pécsi városi galériában.

Délszláv nemzetiségi múzeum nyílt Mohács központjában.

Képzőművészeti kiállítás nyílt a bé-késcsabai Munkácsy Mihály Múzeum-ban.

Február 25.
A XXIV. országos ifjúsági képzőmű-vészeti kiállítás megnyitása a szegedi Bálint Sándor Művelődési Házban.

Fekete Lyuk
Budapest, VIII. Golgota u. 3. Telefon: 113-0607, 113-7840.

Március 1-31-ig Urbán Tamás fotóki-állítás a „Pillanatképek a Lyukból”.

Március 2-án 19 óra, F. O. System, Dorit Chrysler (Wien), Vágtázó Ha-lottkémek.

Március 3-án 19 óra, Boston Klipika, Független Adó, A.M.D. Auróra, Kre-tens.

Március 7-én 19 óra, Kis Generáció.
Március 8-án 19 óra, Független Adó.
Március 9-én 19 óra, Slim Jim (Wi-en), Madonna Dirt (Wien).

Aki ennél a listánál jobbat tud, vagy vitatkozna vele, az küldje el ajánlását szerkesztőségünknek. Lemezeket sorso-lunk ki a szerencsés beküldők között, s természetesen közöljük listáját.

